Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА ОБЩИЯ СЪД (втори състав)

27 юни 2012 година*

„Конкуренция — Картели — Пазар на самокопираща хартия — Определяне на цените — Решение, с което се установява нарушение на член 101 ДФЕС — Решение, прието след отмяна на първото решение — Вменяване на отговорност за нарушение на дружество майка в качеството му на пряк извършител — Законоустановеност на нарушенията и на наказанията — Правна сигурност — Индивидуализиране на наказанията — Справедлив процес — Равно третиране — Разумен срок — Право на защита — Глоби — Погасителна давност — Смекчаващи обстоятелства — Сътрудничество“

По дело T-372/10

Bolloré, установено в Ерге-Габерик (Франция), за което се явяват P. Gassenbach, C. Lemaire и O. de Juvigny, avocats,

жалбоподател,

срещу

Европейска комисия, за която се явяват г-н W. Mölls, г-н F. Castillo de la Torre и г-н R. Sauer, в качеството на представители, подпомагани от N. Coutrelis, avocat,

ответник,

с предмет искане за отмяна или изменение на Решение C (2010) 4160 окончателен на Комисията от 23 юни 2010 година относно процедура по прилагане на член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/36.212 — Самокопираща хартия),

ОБЩИЯТ СЪД (втори състав),

състоящ се от: г-н N. J. Forwood, председател, г-н F. Dehousse (докладчик) и г-н J. Schwarcz, съдии,

секретар: г-жа C. Kristensen, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 1 февруари 2012 г.,

постанови настоящото

* Език на производството: френски.

Решение

Обстоятелства в основата на спора

1 През есента на 1996 г. групата производители на хартия Sappi предоставя на Комисията на Европейските общности сведения, даващи основание на последната да се усъмни, че съществува таен картел за определяне на цени в сектора на самокопиращата хартия.

2 През 1997 г. Комисията извършва проверки на основание Регламент № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 година, Първи регламент за прилагане на членове [81 ЕО] и [82 ЕО] (ОВ 13, 1962 г., стр. 204; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 3) сред определен брой производители на самокопираща хартия, и по-специално в Papeteries Mougeot, в Sappi и в други дружества, сред които Koehler и Arjo Wiggins Appleton plc (наричано по-нататък „AWA“).

3 Нито Copigraph, дружество, принадлежащо към същия сектор на дейност, нито жалбоподателят, Bolloré, неговото дружество майка, притежаващо 100 % от капитала на Copigraph, са били обект на тези проверки.

4 През ноември 1998 г. жалбоподателят прехвърля Copigraph на AWA.

5 През 1999 г. Комисията изпраща искания за предоставяне на информация до няколко дружества, сред които са AWA, Papeteries Mougeot, Divipa, Koehler и Copigraph. Така на 20 декември 1999 г. Copigraph получава искането на Комисията за предоставяне на информация.

6 На 26 юли 2000 г. Комисията съставя изложение на възраженията (наричано по-нататък „първо изложение на възраженията“), което изпраща на 17 дружества, сред които фигурират Copigraph, жалбоподателят в качеството му на дружество майка на Copigraph, както и AWA, Divipa, Papeteries Mougeot, Koehler, Sappi, Stora Enso Oyj (наричано по-нататък „Stora“) и Mitsubishi HiTec Paper Bielefeld GmbH.

7 В първото изложение на възраженията Комисията посочва, че възнамерява да вмени на жалбоподателя твърдяното нарушение поради отговорността му, в качеството на дружество майка, притежаващо 100 % от капитала на Copigraph към момента на нарушението, за участието на Copigraph в картела.

8 На 20 декември 2001 г. Комисията приема Решение 2004/337/ЕО относно процедура по прилагане на член 81 [ЕО] и на член 53 от Споразумението за ЕИП (преписка COMP/E-1/36.212 — Самокопираща хартия) (ОВ L 115, 2004 г., стр. 1). В това решение Комисията вменява на жалбоподателя нарушението вече не само в качеството му на дружество майка на Copigraph, но и поради личното му и пряко участие в дейността на картела.

9 На 11 април 2002 г. жалбоподателят подава в секретариата на Общия съд жалба за отмяна на Решение 2004/337, която е заведена под номер T-109/02.

10 В Решение от 26 април 2007 г. по дело Bolloré и др./Комисия (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 и T-136/02, Сборник, стр. II-947, наричано по-нататък „Решение по дело Bolloré“) Общият съд е констатирал, че първото изложение на възраженията не е позволило на жалбоподателя да се запознае с твърдението за нарушение, изведено от личното му и пряко участие в дейността на картела, нито дори с приетите от Комисията в Решение 2004/337 факти в подкрепа на това твърдение за нарушение, така че това дружество не е могло в хода на административното производство да осигури защитата си по това твърдение за нарушение и по тези факти (Решение по дело Bolloré, посочено по-горе, точка 79).

11 Въпреки това в точки 80 и 81 от Решение по дело Bolloré, точка 10 по-горе, Общият съд приема, че констатираният порок би трябвало да води до отмяна на Решение 2004/337 само ако твърденията на Комисията не могат да бъдат надлежно доказани въз основа на други данни, възприети в това решение, и по които засегнатите дружества са имали възможност да представят своята позиция. Общият съд допълва, че ако по време на разглеждането по същество се окаже, че Комисията правилно е приела, че жалбоподателят е отговорен за участието на дъщерното му дружество Copigraph в картела, допуснатата от Комисията незаконосъобразност нямало да бъде достатъчна, за да обоснове отмяната на посоченото решение, защото тя не би имала определящо влияние по отношение на разпоредителната част на последното.

12 Тези съображения са повод за Общия съд след разглеждането по същество да приеме, че жалбоподателят е отговорен за противоправното поведение на дъщерното му дружество независимо от прякото участие на дружеството майка, и да потвърди Решение 2004/337 в частта, в която се санкционира жалбоподателят да заплати наложената от Комисията глоба.

13 По жалбата на жалбоподателя именно за нарушаване правото му на защита Съдът с Решение от 3 септември 2009 г. по дело Papierfabrik August Koehler и др./Комисия (C-322/07 P, C-327/07 P и C-338/07 P, Сборник, стр. I-7191, наричано по-нататък „Решение по дело PAK“) отменя Решението по дело Bolloré, точка 10 по-горе, както и Решение 2004/337 в частта му относно жалбоподателя.

14 Съдът е приел, че след като Решение 2004/337 възприема отговорността на жалбоподателя за това, че е участвал в качеството си на дружество майка на Copigraph, както и заради личното участие на това дружество майка, това не изключва възможността посоченото решение да се основава на поведения, по отношение на които жалбоподателят не е имал възможност да осигури защитата си (Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, точка 44).

15 Съдът добавя, че по този начин Общият съд допуска грешка при прилагане на правото, като не извлича никакви правни изводи от своето решение, че правото на защита на жалбоподателя не е било зачетено (Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, точка 45) и че затова Решението по дело Bolloré, точка 10 по-горе, следва да се отмени по отношение на жалбоподателя (Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, точка 46).

16 Съдът, постановявайки сам окончателно решение по делото съгласно член 61, първа алинея от Статута на Съда, е приел по същество, че изведеното от нарушаване на правото на защита правно основание за отмяна на Решение 2004/337, изтъквано от жалбоподателя, е основателно и че следователно това решение трябва да бъде отменено по отношение на жалбоподателя (Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, точка 48).

17 След тази отмяна Комисията приема на 15 септември 2009 г. ново изложение на възраженията (наричано по-нататък „второ изложение на възраженията“), което тя изпраща на жалбоподателя.

18 В това изложение Комисията информира жалбоподателя за намерението си да го държи отговорен за нарушението в качеството му на дружество майка на Copigraph, както и за неговото пряко участие в картела (точки 7 и 378 от второто изложение на възраженията).

19 На 16 февруари 2010 г. жалбоподателите отговарят на това изложение на възраженията със становище.

20 На 23 юни 2010 г. след консултация с Консултативния комитет по ограничителните практики и господстващото положение и с оглед на окончателния доклад на служителя по изслушването Комисията приема Решение C (2010) 4160 окончателен на Комисията относно процедура по

прилагане на член 101 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/36.212 — Самокопираща хартия) (наричано по-нататък „обжалваното решение“).

21 В обжалваното решение Комисията посочва, че чрез него тя отстранява незаконосъобразност, установена от Съда в Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, като повтаря процедурата от незаконосъобразното действие (съображения 6 и 7 от обжалваното решение).

22 Според Комисията второто изложение на възраженията цели да отстрани процесуалния недостатък, допуснат от нея при приемането на Решение 2004/337. Комисията добавя, че това второ изложение на възраженията дава възможност на жалбоподателя да се защитава относно неговата отговорност за участие в нарушението не само в качеството му на дружество майка за незаконното поведение на дъщерното дружество Copigraph, но и за личното му и пряко участие в дейността на картела (съображение 8 от обжалваното решение).

23 Комисията уточнява, че обжалваното решение е продължение на второто изложение на възраженията и че текстът на това решение се основава по същество на текста на решението от 20 декември 2001 г., който е съобразен с Решението по дело Bolloré, точка 10 по-горе, както и на Решение по дело PAK, точка 13 по-горе (съображение 9 от обжалваното решение).

24 На основание на Известие от 18 юли 1996 година относно освобождаване от глоби или намаляване на техния размер по делата за картели (ОВ C 207, 1996 г., стр. 4, наричано по-нататък „Известие относно сътрудничеството“) Комисията е намалила допълнително размера на наложената на жалбоподателя глоба с 5 %, освен намалените 20 % през 2001 г. (съображение 473 от обжалваното решение).

25 Член 1 и член 2, първа алинея от обжалваното решение са формулирани, както следва:

„*Член 1*

Bolloré е нарушило член 101, параграф 1 ДФЕС и член 53, параграф 1 от Споразумението за ЕИП, като е взело участие в комплекс от споразумения и съгласувани практики в сектора на самокопиращата хартия.

Нарушението е продължило от януари 1992 г. до септември 1995 г.

Член 2

За нарушението, посочено в член 1, на Bolloré се налага глоба в размер на 21 262 500 EUR“.

Производство и искания на страните

26 На 3 септември 2010 г. жалбоподателят подава настоящата жалба в секретариата на Общия съд.

27 Жалбоподателят иска Общият съд:

— да отмени членове 1 и 2 от обжалваното решение,

— при условията на евентуалност, да намали много съществено размера на глобата, наложена му с член 2 от посоченото решение,

— да осъди Комисията да заплати съдебните разноски.

28 Комисията иска от Общия съд:

— да отхвърли жалбата,

— да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.

От правна страна

29 В подкрепа на жалбата си жалбоподателят посочва шест правни основания.

30 Първото правно основание се извежда от нарушение на членове 6 и 7 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“) и на членове 41, 47 и 49 от Хартата на основните права на Европейския съюз (ОВ C 303, 2007 г., стр. 1, наричана по-нататък „Хартата“), доколкото наложената на жалбоподателя санкция е била постановена в нарушение на принципите на законосъобразност на нарушенията и наказанията, на правна сигурност и на индивидуализация на наказанията и в нарушение на правото на справедлив процес. Второто правно основание е изведено от нарушение на правилата за погасителната давност. Третото правно основание е изведено от нарушение на принципа на равно третиране. Четвъртото правно основание е изведено от нарушение на разумния срок и от невъзможността за защита поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията. Петото правно основание е изведено от нарушение на Насоките от 14 януари 1998 г. относно метода за определяне на размера на глобите, налагани съгласно член 15, параграф 2 от Регламент № 17 и член 65, параграф 5 [ВС] (ОВ C 9, стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 3, стр. 69, наричани по-нататък „Насоките“), на принципите на индивидуализация на наказанията и на пропорционалност и на задължението за мотивиране. Шестото правно основание се извежда от нарушение на Известието относно сътрудничеството, както и от нарушение на принципите на пропорционалност и равно третиране.

По първото правно основание, изведено от нарушение на членове 6 и 7 от ЕКПЧ и на членове 41, 47 и 49 от Хартата

По първата част, изведена от нарушение на принципите на законоустановеност на нарушенията и на наказанията и на правна сигурност, за които се отнасят членове 6 и 7 от ЕКПЧ и членове 47 и 49 Хартата, и от принципа на индивидуализация на наказанията, признат от държавите — членки на Европейския съюз.

31 Според жалбоподателя Комисията нарушила принципа на законоустановеност на нарушенията и на наказанията, като го санкционирала в качеството му на дружество майка на Copigraph. Всъщност нито една от разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101 ДФЕС] и [102 ДФЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167) или на Договора за функционирането на ЕС не предвиждала възможността дружество да бъда санкционирано с мотив, че е дружество майка на участник в картел. Принципът на правна сигурност бил нарушен поради факта на абсолютната непредвидимост на отговорността на дружествата майки. Накрая, санкционирането на жалбоподателя като дружество майка нарушавало принципа на индивидуализиране на наказанията.

32 Що се отнася до принципа за законоустановеност на нарушенията и на наказанията, Комисията отговаря, от една страна, че твърдяното нарушение било дефинирано по безспорен начин в член 101 ДФЕС, а от друга страна, че жалбоподателят не би могъл да отрече на съдебната

практика статута на източник на правото. Що се отнася до принципа на правна сигурност, той не бил нарушен. Що се отнася до позоваването на принципа на индивидуализиране на наказанията, същото не отрича напълно отговорността на дружествата майки за действия на техните дъщерни дружества.

33 Следва да се напомни, че принципът за законоустановеност на престъпленията и наказанията, който е част от общите принципи на правото на Съюза, залегнали в основата на общите конституционни традиции на държавите членки, е провъзгласен и в различни международни договори, и по-конкретно в член 7 от ЕКПЧ (вж. в този смисъл Решение от 12 декември1996 г. по дело X, C-74/95 и C-129/95, Recueil, стр. I-6609, точка 25 и Решение от 28 юни 2005 г. по дело Dansk Rørindustri и др./Комисия, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P и C-213/02 P, Recueil, стр. I-5425, точки 215—219; Решение от 3 май 2007 г. по дело Advocaten voor de Wereld, C-303/05, Сборник, стр. I-3633, точка 49 и Решение от 22 май 2008 г. по дело Evonik Degussa/Комисия, C-266/06 P, непубликувано в Сборника, точка 38).

34 Член 7 от ЕКПЧ и член 49 от Хартата гласят, че „[н]икой не може да бъде осъден за действие или бездействие, което в момента на неговото извършване не е било определено като престъпление според националното или международното право“.

35 Този принцип на законоустановеност на нарушенията и наказанията изисква законът да определя ясно нарушенията и наказанията, с които те се санкционират. Това условие е изпълнено, когато от текста на приложимата разпоредба, а при нужда и чрез тълкуването ѝ от съдилищата, правният субект може да разбере за кои действия и бездействия се предвижда наказателна отговорност (вж. Решение по дело Advocaten voor de Wereld, точка 33 по-горе, точка 50 и Решение по дело Evonik Degussa/Комисия, точка 33 по-горе, точка 39).

36 В това отношение Съдът признава, че от практиката на Европейския съд по правата на човека произтича, че понятието „право“ по смисъла на член 7, параграф 1 от ЕКПЧ съответства на понятието „закон“, използвано в други разпоредби на същата конвенция, и обхваща както правото, създадено по законодателен път, така и правото, произтичащо от съдебната практика (Решение по дело Dansk Rørindustri и др./Комисия, точка 33 по-горе, точка 216 и Решение по дело Evonik Degussa/Комисия, точка 33 по-горе, точка 40).

37 Както обаче не би могло да се оспорва, а всъщност не се и оспорва, че разглежданото в случая нарушение е ясно определено в член 101 ДФЕС и в член 53 от Споразумението за ЕИП, не би могло да се оспорва, че според отдавна установената съдебна практика на Съда и на Общия съд вменяването на дружеството майка на нарушение, извършено от дъщерно дружество с мотив, че тези дружества образуват едно общо предприятие по смисъла на конкурентното право на Съюза и затова се приема, че дружеството майка е участвало в нарушението наред с дъщерното си дружество, също произтича ясно от правото на Съюза.

38 Впрочем в Решението от 14 юли 1972 г. по дело Imperial Chemical Industries/Комисия (48/69, Recueil, стр. 619) Съдът приема, че обстоятелството, че дъщерното дружество има отделна правосубектност, не е достатъчно, за да изключи възможността поведението му да бъде вменено на дружеството майка. Съдът добавя, че такъв би могъл да бъде по-конкретно случаят, когато дъщерното дружество не определя по самостоятелен начин поведението си на пазара, а прилага главно указанията, получени от дружеството майка (точки 132 и 133 от решението).

39 В Решение от 25 октомври 1983 г. по дело AEG-Telefunken/Комисия (107/82, Recueil, стр. 3151) за деяния на дъщерно дружество, чийто капитал е притежаван в размер на 100 % от AEG, Съдът е вменил на последното поведението на това дъщерно дружество, като се е обосновал с презумпцията, че то следва начертаната от дружеството майка политика (точка 50 от решението).

40 В Решение от 16 ноември 2000 г. по дело Metsä-Serla и др./Комисия (C-294/98 P, Recueil, стр. I-10065) Съдът изтъква, че съгласно постоянната съдебна практика за антиконкурентното поведение на дружество може да отговаря друго дружество, когато първото не е определяло самостоятелно поведението си на пазара, а е прилагало основно указанията на второто, предвид по-специално икономическите и юридическите връзки между тях (точка 27 от решението). Съдът добавя, че при тези обстоятелства направеното от Общия съд тълкуване на член 15, параграф 2 от Регламент № 17 не може да се счита, че противоречи на принципа на законност, щом жалбоподателите, на които са били вменени антиконкурентните деяния на структурата, която изнася на пазара техните продукти, са били осъдени по този член да заплатят глоба за нарушение, на което самите те са били считани за извършители поради факта на това вменяване (точка 28 от решението).

41 Накрая, в Решение от 10 септември 2009 г. по дело Akzo Nobel и др./Комисия (C-97/08 P, Сборник, стр. I-8237, точка 58), Решение от 20 януари 2011 г. по дело General Química и др./Комисия (C-90/09 P, Сборник, стр. I-1, точка 37), в Решение от 29 март 2011 г. по дело ArcelorMittal Luxembourg/Комисия и Комисия/ArcelorMittal Luxembourg и др. (C-201/09 P и C-216/09 P, Сборник, стр. I-2239, точка 96) и в Решение от 29 септември 2011 г. по дело Arkema/Комисия (C-520/09 P, Сборник, стр. I-8901, точка 38) Съдът потвърждава отново, че дружество майка може да носи отговорност за поведението на дъщерно дружество, по-конкретно когато това дъщерно дружество не определя по самостоятелен начин поведението си на пазара, а прилага главно указанията, дадени му от дружеството майка.

42 От изложените дотук съображения, противно на твърдяното от жалбоподателя, следва, че обжалваното решение, с което му се налага санкция, тъй като то е дружество майка на участник в картел, с което образува стопанска единица, не нарушава по никакъв начин принципа на законоустановеност на нарушенията и на наказанията.

43 Освен това, противно на твърдяното от жалбоподателя, условията за отговорността на дружествата майки за деяния на техни дъщерни дружества в никакъв случай не са свързани с „абсолютна непредвидимост“, което според него било в противоречие с принципа на правна сигурност.

44 Преди всичко, още отпреди периода на нарушението Съдът ясно приема, че съществува презумпция, че дружество майка, което притежава 100 % от капитала на свое дъщерно дружество, действително упражнява решаващо влияние върху поведението на това дружество (Решение по дело AEG-Telefunken/Комисия, точка 39 по-горе, точка 50).

45 Впоследствие така очертаното разрешение се потвърждава в последващото решение, посочено в точка 44 по-горе (Решение на Общия съд от 1 април 1993 г. по дело BPB Industries и British Gypsum/Комисия, T-65/89, Recueil, стр. II-389, точки 149 и 150, Решение на Общия съд от 14 май 1998 г. по дело Stora Kopparbergs Bergslags/Комисия, T-354/94, Recueil, стр. II-2111, точка 80, Решение на Общия съд от 20 април 1999 г. по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 и T-335/94, Recueil, стр. II-931, точки 960, 961 и 984, Решение на Общия съд от 30 септември 2003 г. по дело Michelin/Комисия, T-203/01, Recueil, стр. II-4071, точка 290, Решение на Общия съд от 15 юни 2005 г. по дело Tokai Carbon и др./Комисия, T-71/03, T-74/03, T-87/03 и T-91/03, непубликувано в Сборника, точки 58—60, Решение на Общия съд от 15 септември 2005 г. по дело DaimlerChrysler/Комисия, T-325/01, Recueil, стр. II-3319, точки 219—221, Решение на Общия съд от 27 септември 2006 г. по дело Akzo Nobel/Комисия, T-330/01, Recueil, стр. II-3389, точки 81—83, Решение на Общия съд 27 септември 2006 г. по дело Avebe/Комисия, T-314/01, Recueil, стр. II-3085, точка 136, Решение на Общия съд от 27 септември 2006 г. по дело Jungbunzlauer/Комисия, T-43/02, Recueil, стр. II-3435, точка 125, Решение на Общия съд от 12 септември 2007 г. по дело Prym и Prym Consumer/Комисия, T-30/05, непубликувано в Сборника, точка 146, Решение на Общия съд от 12 декември 2007 г. по дело Akzo Nobel и

др./Комисия, T-112/05, Сборник, стр. II-5049, точки 60—62, Решение на Общия съд от 8 юли 2008 г. по дело Lafarge/Комисия, T-54/03, непубликувано в Сборника, точки 541—560, Решение на Общия съд от 8 октомври 2008 г. по дело Schunk и Schunk Kohlenstoff-Technik/Комисия, T-69/04, Сборник, стр. II-2567, точки 56—58, Решение на Общия съд от 30 април 2009 г. по дело Itochu/Комисия, T-12/03, Сборник, стр. II-883, точки 49—51, Решение на Общия съд от 30 септември 2009 г. по дело Akzo Nobel и др./Комисия, T-175/05, непубликувано в Сборника, точки 91 и 92 и Решение на Общия съд от 30 септември 2009 г. по дело Hoechst/Комисия, T-161/05, Сборник, стр. II-3555, точка 59).

46 Последната констатация, свързана с трайното прилагане на разрешението, очертано първоначално в Решение по дело AEG-Telefunken/Комисия, точка 39 по-горе, не може да се постави под съмнение чрез направеното от жалбоподателя позоваване на точка 198 от заключението на генералния адвокат Bot във връзка с постановяване на Решението по дело ArcelorMittal Luxembourg/Комисия, точка 41 по-горе (Сборник, стр. I-2239), като се има предвид, че в това решение (точки 95—100) Съдът не е възприел предложенията на генералния адвокат в точка 213 от неговото заключение.

47 Що се отнася до довода, че отговорността на дружествата майки била непредвидима, защото се основавала на понятието за предприятие, което също е неточно и в постоянно развитие, той също следва да се отхвърли.

48 Всъщност обстоятелството, че понятието за предприятие се прилага в потенциално различни условия на стопанска дейност, защото съгласно съдебната практика в конкурентното право на Съюза то обхваща всеки субект, който извършва икономическа дейност, независимо от неговия правен статут и начин на финансиране, и че понятието за предприятие, поставено в този контекст, трябва да бъде схващано като обозначаващо една стопанска единица, макар и от юридическа гледна точка тази стопанска единица да е съставена от няколко физически или юридически лица (вж. Решение от 10 септември 2009 г. по дело Akzo Nobel и др./Комисия, точка 41 по-горе, точки 54 и 55 и цитираната съдебна практика), не променя с нищо факта, че понятието за предприятие като стопанска единица е напълно определено и предвидимо, когато става въпрос за отношения между дружествата майки и притежаваните изцяло от тях дъщерни дружества.

49 Освен това обстоятелството, че Комисията може да наложи санкция или само на дъщерното дружество, или само на дружеството майка, или и на двете, не нарушава по никакъв начин принципа на правна сигурност, който изисква нормите да бъдат ясни и точни и има за цел да гарантира предвидимостта на правните положения и отношения (Решение на Съда от 15 септември 2005 г. по дело Ирландия/Комисия, C-199/03, Recueil, стр. I-8027, точка 69).

50 Всъщност възможността Комисията да наложи санкция на един и/или друг от субектите, дружество майка и дъщерно дружество, образуващи едно предприятие, което е нарушило член 101 ДФЕС или член 53 от Споразумението ЕИП, произтича ясно от солидарното естеството на тяхната отговорност, за което напомня съдебната практика, посочена в точка 45 по-горе (в този смисъл вж. също така Решение на Съда от 2 октомври 2003 г. по дело Aristrain/Комисия, C-196/99 P, Recueil, стр. I-11005, точка 99 in fine и Решение на Съда от 2 октомври 2003 г. по дело Dansk Rørindustri и др./Комисия, точка 33 по-горе, точка 118 in fine).

51 Накрая, що се отнася до твърдението, че наказанието на жалбоподателя нарушавало принципа на индивидуализиране на наказанията, според който всеки може да бъде наказван само за собственото си поведение, следва да се изтъкне, че този довод не отчита основанието за отговорност на дружеството майка, която не е обективна отговорност за чужди действия, а виновна отговорност с личен характер.

52 Всъщност, както припомня Съдът, конкурентното право на Съюза почива на принципа на личната отговорност на стопанския субект, извършил нарушението. Ако дружеството майка е част от тази стопанска единица, това дружество майка се счита за солидарно отговорно заедно

с другите юридически лица, от които се състои тази единица, за нарушенията на правото на конкуренцията. Всъщност в подобна хипотеза, макар и да не участва пряко в нарушението, дружеството майка упражнява решаващо влияние върху дъщерното или дъщерните дружества, участвало или участвали в него. От това следва, че в този контекст отговорността на дружеството майка не би могла да се счита за безвиновна отговорност (Решение от 10 септември 2009 г. по дело Akzo Nobel и др./Комисия, точка 41 по-горе, точка 77). При тези обстоятелства дружеството майка се осъжда в лично качество за нарушение, за което се счита, че е извършено от самото него (Решение по дело Metsä-Serla и др./Комисия, точка 40 по-горе, точка 34 и Решение по дело Schunk Kohlenstoff-Technik и др./Комисия, точка 45 по-горе, точка 74).

53 От гореизложените съображения следва, че жалбоподателят неоснователно поддържа, че обжалваното решение нарушава принципите на законоустановеност на нарушенията и на наказанията, на правната сигурност и на индивидуализиране на наказанията. Следователно тази част от първото правно основание трябва да бъде отхвърлена.

По втората част, изведена от твърдението, че условията при изслушване на жалбоподателя нарушават правото на справедлив процес, прогласено в член 6 от ЕКПЧ и в членове 41 и 47 от Хартата, както и изискването за безпристрастност

54 В тази част на първото правно основание жалбоподателят поддържа по същество, че неговото право на справедлив процес е нарушено от Комисията. Всъщност жалбоподателят не бил изслушан от „съдиите си“, тъй като нито един от членовете на Комисията не присъствал на неговото изслушване. Освен това не било спазено изискването за безпристрастност в производството нито в обективно, нито в субективно отношение.

55 Комисията отговаря, че тя не е съд. Фактът, че нито един от членовете ѝ не присъствал на изслушването, с нищо не опорочавало производството, което било административно. Що се отнася до твърдението за нарушаване на изискването за безпристрастност, то е неотносимо, защото се основава на предположението, че Комисията е съд. Впрочем Комисията, която не отрича, че е трябва да се съобразява това изискване, го била спазила.

56 Най-напред следва да се отхвърли аргументацията, че било нарушено правото на справедлив процес на жалбоподателя, поради това че той не бил изслушан от „съдиите си“.

57 Всъщност тази аргументация е основана на предпоставката, че Комисията е съд по смисъла на член 6 от ЕКПЧ и на член 47 от Хартата. От постоянната съдебна практика обаче е видно, че Комисията не е съд по смисъла на тези разпоредби (Решение на Съда от 29 октомври 1980 г. по дело Van Landewyck и др./Комисия, 209/78-215/78 и 218/78, Recueil, стр. 3125, точка 81, Решение на Общия съд от 14 май 1998 г. по дело Enso Española/Комисия, T-348/94, Recueil, стр. II-1875, точка 56 и Решение по дело Lafarge/Комисия, точка 45 по-горе, точка 38).

58 Освен това, когато става въпрос по-специално че нито един от членовете на Комисията не присъствал на изслушването на жалбоподателя, това обстоятелство не би могло да опорочи административното производство пред Комисията.

59 Така по едно дело, в което жалбоподателят се позовава именно на отсъствие на членовете на Комисията по време на изслушването му, Съдът е приел, че в административните производства, свързани с конкуренция, няма пречка членовете на Комисията, които следва да вземат решение за налагането на глоби, да бъдат информирани за резултатите от изслушването от лица, упълномощени от Комисията да го проведат (Решение на Съда от 15 юли 1970 г. по дело Buchler/Комисия, 44/69, Recueil, стр. 733, точки 19—23).

60 Това разрешение, основано на административния — а не правораздавателен — характер на производството пред Комисията, е прието в контекста на Регламент № 99/63/ЕИО на Комисията от 25 юли 1963 година относно изслушването по член 19, параграфи 1 и 2 от Регламент № 17 (ОВ L 127, стр. 2268), и по-точно на член 9, параграф 1 от него. То остава валидно в контекста на Регламент (ЕО) № 773/2004 на Комисията от 7 април 2004 година относно водените от Комисията производства съгласно членове [101 ДФЕС] и [102 ДФЕС] (ОВ L 123, стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 242), и по-специално на член 14, параграф 1 от него.

61 От изложените съображения следва, че аргументът, изведен от нарушение на правото на справедлив процес, тъй като жалбоподателят „не бил изслушан от съдиите си“, е неоснователен.

62 След това трябва да се изследва доводът на жалбоподателя, че не било спазено изискването за безпристрастност в производството нито в обективно, нито в субективно отношение.

63 На първо място, жалбоподателят изтъква, че Комисията нарушава изискването за безпристрастност в обективно отношение, като упражнява едновременно функциите по разследване и санкциониране.

64 Следва обаче да се изтъкне, че този довод, както и позоваването на жалбоподателя в този контекст на Решение на Европейския съд по правата на човека по дело Dubus S.A./Франция, № 5242/04, от 11 юни 2009 г., изхождат отново от погрешната предпоставка, че Комисията е съд по смисъла на член 6 от ЕКПЧ и на член 47 от Хартата.

65 Наистина, както впрочем се изтъква и от самата Комисия, в хода на административното производство тя трябва да спазва основните принципи на правото на Съюза (вж. Решение на Общия съд от 15 март 2000 г. по дело Cimenteries CBR и др./Комисия, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 и T-104/95, Recueil, стр. II-491, точка 718 и посочената съдебна практика), сред които е и правото на справедлив процес, установено в член 6 от ЕКПЧ и в член 47 от Хартата и на което е проява изискването за безпристрастност, което се твърди, че е нарушено.

66 Фактът, че Комисията като административен орган упражнява едновременно функциите по разследване и санкциониране на нарушенията на член 101 ДФЕС, не представлява обаче нарушение на това изискване за безпристрастност, тъй като нейните решения подлежат на контрол от съда на Съюза (вж. в този смисъл Решение на Общия съд по дело Enso Española/Комисия, точка 57 по-горе, точки 56—64 и Решение на Общия съд от 11 март 1999 г. по дело Aristrain/Комисия, T-156/94, Recueil, стр. II-645, точки 102 и 103).

67 Обстоятелството, че обжалваното решение е било прието след отмяна от съда на Съюза на предшестващо решение, в никакъв случай не поставя под съмнение тази преценка.

68 На второ място, жалбоподателят изтъква, че чрез поведението и изявленията си преди и в хода на производството, приключило с приемане на обжалваното решение, Комисията нарушила изискването за безпристрастност в субективно отношение.

69 Жалбоподателят се позовава, от една страна, на някои изявления на члена на Комисията, отговарящ за политиката на конкуренция, що се отнася до преписки за „повторно приемане“ на решенията, които са отменени поради процесуални съображения, от друга страна, на някои думи, използвани от Комисията за означаване на настоящото производство, и накрая, на някои изрази в обжалваното решение, от които следва, че това решение представлявало за Комисията само „административна формалност“, чийто неблагоприятен за жалбоподателя изход не подлежал на съмнение.

70 По-точно още преди започване на настоящото производство членът на Комисията, който отговаря за политиката на конкуренция, в съобщения за медиите относно по-ранни преписки за „повторно приемане“ не премълчал съдбата, която Комисията възнамерява да отреди на предприятия, чиито права съдът на Съюза е признал, че са нарушени. В този смисъл той бил посочил, че „следователно предприятията м[ожели] да разчитат, че по процесуални причини няма[ло] да избегнат наложените им глоби по преписките за картели“ и че „Комисията отправя[ла] ясно послание, че участниците в картел не могат да избегнат глобите по процесуални съображения“.

71 Впрочем изразите, използвани от Комисията при посочване на настоящото производство, не оставяли съмнение, що се отнася до основната му цел и предопределения му изход: в съобщението си за медиите относно обжалваното решение Комисията посочвала, че е „приела отново“ решението си относно жалбоподателя и в обжалваното решение описвала настоящото производство като обикновено „повторение“ на първоначалното, а не като ново производство.

72 Накрая, целта на второто изложение на възраженията била, както сама признавала Комисията, да се уведоми жалбоподателят за новото твърдение за нарушение относно личното му участие. В това отношение фактът, че Комисията изглежда се учудва, че жалбоподателят „се възползвал“ от това производство, за да отговори на първото твърдение за нарушение относно ролята му като дружество майка, показвал, че настоящото производство представлявало за Комисията само „обикновена административна формалност“.

73 Следва да се изтъкне, че твърдението на Комисията, че е решена да не допуска членове на антиконкурентен картел да избегнат по процесуални съображения санкциите, предвидени от правото на Съюза, в никакъв случай не е проява на пристрастност, а обикновена заявка за ясна воля, напълно съответстваща на възложената на Комисията мисия да отстранява при всеки отделен случай констатираните процесуални нарушения, за да не отслабва ефикасността на конкурентното право на Съюза.

74 Впрочем няма никаква пристрастност във факта, че Комисията започва отново производството от действието, във връзка с което е констатирана незаконосъобразността. В това отношение от съдебната практика е видно, че отмяната на акт на Съюза не засяга непременно актовете, които го подготвят (вж. Решение на Съда от 12 ноември 1998 г. по дело Испания/Комисия, C-415/96, Recueil, стр. I-6993, точка 32 и посочената съдебна практика), тъй като производството, с което се цели замяна на отменения акт, по принцип може да продължи от действието, във връзка с което е налице незаконосъобразност (Решение на Съда от 15 октомври 2002 г. по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P и C-254/99 P, Recueil, стр. I-8375, точка 73).

75 В случая незаконосъобразността произтича от разликата между Решение 2004/337 и първото изложение на възраженията, тъй като това решение за първи път обявява жалбоподателя за отговорен за нарушението и като пряк извършител. Като е изпратила на жалбоподателя ново изложение на възраженията, съдържащо и твърдение за нарушение в това му качество, Комисията е отстранила незаконосъобразността, установена от Съда.

76 Това, че в съобщението си до медиите на английски език за обжалваното решение Комисията е посочила, че е „приела отново“ решение — като от своя страна френският текст говори за „приемане на ново решение“ — не доказва по никакъв начин, че Комисията е била пристрастна в ущърб на жалбоподателя в хода на производството, приключило с това решение.

77 Жалбоподателят не установи по никакъв начин Комисията да е приела, че повтарянето на процедурата е „обикновена административна формалност“ в смисъла, че тази институция не е придала никакво значение на доказателствата, представени от жалбоподателя в това производство. Противно на това, се оказва, че Комисията е приела обжалваното решение, което

впрочем съдържа намаляване размера на наложената на жалбоподателя глоба, в резултат от провеждането на състезателно производство и след като е съобразила представените от жалбоподателя доказателства.

78 Впрочем и доколкото жалбоподателят цели да докаже твърдяната предубеденост на Комисията по отношение на него, следва да се припомни, че съществуването на дадено нарушение трябва да се преценява единствено в зависимост от събраните от Комисията доказателства. Така, когато наличието на нарушение действително е доказано в рамките на административното производство, доказателството за преждевременно изразеното от Комисията в хода на това административно производство убеждение, че нарушението е налице, не може да лиши от достоверност доказателството за самото нарушение. Единственият релевантен въпрос е дали по същество нарушението е доказано или не (Решение на Общия съд по дело Cimenteries CBR и др./Комисия, точка 65 по-горе, точка 726 и Решение на Общия съд от 5 април 2006 г. по дело Degussa/Комисия, T-279/02, Recueil, стр. II-897, точка 414).

79 От предходните съображения следва, че оплакването, изведено от нарушение на изискването за безпристрастност, трябва да бъде отхвърлено.

80 Тъй като първото правно основание не е основателно в нито една от своите части, то следва да бъде отхвърлено.

81 Що се отнася до по-нататъшното разглеждане на настоящата жалба, следва да се изтъкне, че второто правно основание, изведено от нарушение на правилата за погасителната давност в областта на налагане на санкциите, поначало може да засяга само налагането на глобата, а не установяването на самото нарушение (вж. в този смисъл Решение на Общия съд от 6 октомври 2005 г. по дело Sumitomo Chemical и Sumika Fine Chemicals/Комисия, T-22/02 и T-23/02, Recueil, стр. II-4065, точки 40—64 и Решение на Общия съд от 16 ноември 2006 г. по дело Peróxidos Orgánicos/Комисия, T-120/04, Recueil, стр. II-4441, точка 18). Затова второто правно основание ще бъде разгледано след правните основания, с които се оспорва законосъобразността на обжалваното решение в частта относно констатиране на нарушението.

82 При тези условия по-нататъшното разглеждане на настоящата жалба следва да продължи с третото правно основание.

По третото правно основание, изведено от нарушение на принципа на равно третиране

83 Жалбоподателят поддържа, че в обжалваното решение не е бил третиран наравно със Stora. Stora, дружество майка, както и жалбоподателя, на дъщерно дружество, участвало в нарушението, за разлика от жалбоподателя не е било санкционирано в качеството му на дружество майка, макар че още по време на първото изложение на възраженията и противно на жалбоподателя то е продължавало да бъде миноритарен акционер в своето бивше дъщерно дружество и един от световните лидери на пазара на хартия.

84 Комисията изтъква, че положението на Stora е било различно от това на жалбоподателя към момента на Решение 2004/337. Въпреки това предприятието не можело да избегне отговорността по конкурентното право само поради факта че други предприятия са били третирани различно. Накрая, след като извършеното от дадено предприятие нарушение е установено, Комисията разполагала с правото на преценка при избора на адресат на решението и на задълженото с глобата лице.

85 Съгласно съдебната практика принципът на равно третиране изисква сходните положения да не се третират по различен начин, а различни положения да не се третират по еднакъв начин, освен ако това не е обективно оправдано (Решение на Съда от 13 декември 1984 г. по дело Sermide, 106/83, Recueil, стр. 4209, точка 28 и Решение на Общия съд от 14 май 1998 г. по дело BPB de Eendracht/Комисия, T-311/94, Recueil, стр. II-1129, точка 309).

86 В самото начало следва да се констатира, че противно на поддържаното от жалбоподателя Stora и това дружество не са били в сходно положение.

87 Всъщност, макар тези две дружества да са дружества майки на дъщерни дружества, участвали в нарушението, и в това им качество да са адресати на първото изложение на възраженията, все пак само в случая на групата Bolloré Комисията е констатирала, че дружеството майка е отговорно за нарушението и в качеството си на пряк извършител. Така в съображение 355 от Решение 2004/337, а впоследствие в съображение 376 от обжалваното решение, Комисията изрично изтъква, че съществуват доказателства за прякото участие на жалбоподателя в нарушението.

88 Тези изтъквани от Комисията обстоятелства могат само да допринесат за доказване на определящото влияние на жалбоподателя върху дъщерното му дружество през периода на нарушението и следователно на отговорността му като дружество майка, докато противно на това, относно Stora Комисията изтъква в съображение 360 от Решение 2004/337, а впоследствие в съображение 31 от обжалваното решение, че дейността на групата Stora в областта на самокопиращата хартия е осъществявана „пряко“ от дъщерното дружество Stora Feldmühle AG до края на 1992 г., тъй като от 1993 г. тази дейност се концентрира в ново дъщерно дружество на дъщерното дружество Stora Feldmühle AG.

89 Тези констатации на Комисията установяват в достатъчна степен, че дружествата майки в групите Stora и Bolloré не са били в сходно положение по време на периода на нарушението и затова вменяването на отговорността за нарушението на жалбоподателя в качеството му на дружество майка, въпреки че в същото време Stora не е било санкционирано в това му качество, не нарушава принципа на равно третиране.

90 Що се отнася до обстоятелствата, че след периода на нарушението, за разлика от жалбоподателя, Stora е продължило да бъде акционер в бившето си дъщерно дружество и да е активно на световния пазар на хартия, те не разколебават по никакъв начин констатациите по предходната точка.

91 Освен предходните съображения, които са достатъчни, следва да се изтъкне, че в случая на групата Bolloré дейността на дъщерното дружество, участвало в нарушението (Copigraph), е прекратена изцяло към декември 1999 г. и затова по време на приемане на Решение 2004/337 едва ли е могло да плати каквато и да било глоба. Противно на това, дъщерното дружество на Stora, междувременно прехвърлено на групата Mitsubishi, продължавало да работи усилено по време на приемането на Решение 2004/337.

92 Тези факти, макар и безспорно сами по себе си да не обясняват защо Stora не е било санкционирано през 2001 г. като дружество майка, след като жалбоподателят е бил санкциониран, все пак изясняват контекста, в който е прието Решение 2004/337, и конкретната необходимост, в която се е намирала Комисията, за да осигури ефикасност на решението си и неговия възпиращ характер по отношение на жалбоподателя, да санкционира дружеството майка, а не неговото дъщерно дружество, което вече няма дейност, докато в случая на Stora същите цели са могли да бъдат постигнати чрез дъщерното дружество.

93 Накрая, във всички случаи трябва да се припомни, че след като с поведението си определено предприятие е нарушило член 101 ДФЕС, то не би могло да се освободи напълно от санкция с мотива, че на друг икономически оператор не е наложена глоба, когато, както в случая, съдът на Съюза не е бил сезиран във връзка с положението на последния (Решение на Съда от 31 март 1993 г. по дело Ahlström Osaheyhtiö и др./Комисия, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 и C-125/85-C-129/85, Recueil, стр. I-1307, точка 197, Решение на Общия съд

от 5 декември 2006 г. по дело Westfalen Gassen Nederland/Комисия, T-303/02, Recueil, стр. II-4567, точка 141 и Решение на Общия съд от 1 юли 2008 г. по дело Compagnie maritime belge/Комисия, T-276/04, Сборник, стр. II-1277, точка 94).

94 Предвид всички гореизложени съображения настоящото правно основание следва да се отхвърли.

По четвъртото правно основание, изведено от нарушение на разумния срок и от невъзможността за защита поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията

95 Жалбоподателят упреква Комисията, че го е уведомила за второто изложение на възраженията в неразумен срок, а именно повече от четиринадесет години след настъпване на фактите. Този период се дължал на факта, че Комисията настоявала да поддържа първото решение, което Съдът впоследствие е отменил.

96 Изтеклият период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията попречил на жалбоподателя да се защити против твърдението за нарушение, свързано с неговата отговорност като дружество майка на Copigraph. Всъщност той трябвало сега за първи път да се защитава относно настъпването на фактите, за които е упреквано Copigraph — факти, за които той не е следвало да дава отговор в рамките на първоначалното производство и във връзка с които по никакъв начин не е имал възможност да се защитава в рамките на това производство.

97 Също така изтеклият период от време попречил на жалбоподателя да се защити срещу довода, свързан с неговото лично участие в нарушението.

98 Комисията поддържа, че в случая поредността на производствата показва, че няма нищо неразумно в срока. Тя припомня, че когато става въпрос за налагане на глоба, принципът за разумния срок се прилага чрез правилата за погасителната давност.

99 Позоваването на четиринадесетгодишен срок не вземало под внимание първото изложение на възраженията и Решение 2004/337. Освен това продължителността на производството пред Съда на Съюза не следвало да се взема предвид. Що се отнася до факта, че Комисията „настоявала“ да поддържа Решение 2004/337, тя не може да бъде упреквана за това.

100 Що се отнася до твърдението, че изтеклият период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията засегнал правото на защита на жалбоподателя, то не било доказано.

101 Що се отнася до отговорността на жалбоподателя като дружество майка на Copigraph, второто изложение на възраженията не се различавало от първото. Жалбоподателят имал възможност да осигури защитата си по тази точка през 2000 г. и, ако е искал, да оспори настъпването на фактите. Фактът, че не го е направил, произтичал от свободния избор на защита от негова страна. Що се отнася до факта, че жалбоподателят не участвал в производството отначало, Комисията припомня, че състезателната фаза на производството започва с изложението на възраженията, че предприятията нямат никакво право да бъдат проверявани и че начинът, по който тя води разследването си, не би могъл да зависи от обстоятелствата, свързани с всяко отделно предприятие. Впрочем в жалбата срещу Решение 2004/337, жалбоподателят показал способността си да се защитава по същество.

102 Що се отнася до отговорността на жалбоподателя за личното му участие в нарушението, Комисията счита, че невъзможността на жалбоподателя да се защитава също не е доказана. Фактическите обстоятелства, изложени в обжалваното решение, били същите както тези, изложени в Решение 2004/337, и били известни на жалбоподателя. Уведомен за отговорността както като дружество майка, така и като работодател на лица, които са участвали в заседанията на картела, жалбоподателят не оспорил настъпването на фактите, докато тези служители са били на работа при него, а изтъкнал този довод едва след тяхното напускане.

103 Следва да се припомни, че по силата на принципа за разумен срок, който представлява основен принцип на правото на Съюза и е възпроизведен в член 47, параграф 2 от Хартата, Комисията е длъжна да спазва разумен срок в рамките на своите административните производства (вж. в този смисъл Решение от 15 октомври 2002 г. по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, точка 74 по-горе, точка 179 и Решение на Общия съд от 30 септември 2003 г. по дело Aristoteleio Panepistimio Thessalonikis/Комисия, T-196/01, Recueil, стр. II-3987, точка 229).

104 В това отношение съгласно постоянната съдебна практика разумният характер на продължителността на административното производство се преценява в зависимост от конкретните обстоятелства по всяко дело, и по-специално от контекста, в който то се вписва, от различните процесуални етапи, през които е преминало, от сложността на делото, както и от залога за всяка от отделните заинтересовани страни (Решение от 15 октомври 2002 г. по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, точка 74 по-горе, точка 187, Решение на Общия съд от 16 септември 1999 г. по дело Partex/Комисия, T-182/96, Recueil, стр. II-2673, точка 177 и Решение на Общия съд по дело Aristoteleio Panepistimio Thessalonikis/Комисия, точка 103 по-горе, точка 230).

105 Освен това необходимо е да се напомни, че надвишаването на разумния срок, ако предположим, че бъде установено, не обосновава непременно отмяна на решението. Действително, що се отнася до прилагането на правилата на конкуренцията, надвишаването на разумния срок може да бъде основание за отмяна само в случай на решение, констатиращо нарушения, доколкото е установено, че нарушаването на този принцип е довело до накърняване на правото на защита на засегнатите предприятия. Извън тази специфична хипотеза неизпълнение на задължението за произнасяне в разумен срок е без последици върху действителността на административното производство на основание Регламент № 17 и на основание Регламент № 1/2003 (Решение на Съда от 17 декември 1998 г. по дело Baustahlgewebe/Комисия, C-185/95 P, Recueil, стр. I-8417, точка 49, Решение на Съда от 21 септември 2006 г. по дело Technische Unie/Комисия, C-113/04 P, Recueil, стр. I-8831, точки 47 и 48, Решение на Общия съд от 18 юни 2008 г. по дело Hoechst/Комисия, T-410/03, Сборник, стр. II-881, точка 227; вж. също заключението на генералния адвокат Kokott, представено преди постановяване на Решение на Съда от 25 октомври 2011 г. по дело Solvay/Комисия, C-110/10 P, Сборник, стр. I-10439, точки 95—106).

106 В случая жалбоподателят поддържа по същество, че като му е изпратила повече от четиринадесет години след прекратяване на преследваното нарушение второто изложение на възраженията, Комисията е нарушила разумния срок и е нарушила неговото право на защита. Всъщност поради това закъсняло изложение жалбоподателят е бил лишен от конкретната възможност да се защитава както в качеството си на дружество майка на Copigraph, така и в качеството си на пряк извършител на нарушението. Жалбоподателят отбелязва, че времетраенето на производството се дължи главно на факта, че Комисията е наложила през декември 2001 г. и е настоявала да поддържа, въпреки подадената от него жалба, решение, което впоследствие Съдът е отменил с Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, поради нарушаване на правото на защита.

107 Когато става въпрос да се установи дали разумният срок е бил спазен в случая, следва най-напред да се припомни, че разумният характер на продължителността на административното производство се преценява в зависимост от контекста, в който то се

вписва, и от различните процесуални етапи, през които е преминало производството (вж. съдебната практика, посочена в точка 104 по-горе). Ако се съобрази само периодът от четиринадесет години, който се изтъква от жалбоподателя, без да се държи сметка за контекста и за отделните етапи на делото, не би могло да се отговори на въпроса дали Комисията е спазила изискването за разумен срок.

108 В случая първото изложение на възраженията е било изпратено на жалбоподателя на 26 юли 2000 г., тоест четири години и десет месеца след прекратяване на нарушението и три години и шест месеца след началото на разследването, започнало през януари 1997 г. Що се отнася до Решение 2004/337, то е постановено една година и пет месеца след първото изложение на възраженията.

109 Следва да се приеме, че тези периоди не са надхвърлили разумния срок, като се има предвид по-специално големият брой предприятия, засегнати от предварителните проверки, а след това от състезателното производство. Впрочем, както се изтъква от Комисията, нито в жалбата си срещу Решение 2004/337, нито в настоящата жалба жалбоподателят поддържа, че на този етап от производството Комисията нарушава разумния срок .

110 Жалбоподателят най-много отправя упрек към Комисията, че го е включила в административното производство много късно, в момент, когато във всички случаи Copigraph е било прехвърлено на друга група. Този довод е разгледан в точки 139—154 по-долу.

111 Що се отнася до съдебното производство, започнало с жалбата по дело T-109/02, следва да се изтъкне, че периодът, през който съдът на Съюза разглежда законосъобразността на Решение 2004/337, а след това валидността на Решение по дело Bolloré, точка 10 по-горе, не може да бъде взет предвид при определянето на продължителността на производството пред Комисията (вж. в този смисъл Решение на Общия съд по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, точка 45 по-горе, точка 123 и Решение на Общия съд от 25 юни 2010 г. по дело Imperial Chemical Industries/Комисия, T-66/01, Сборник, стр. II-2631, точка 102). Впрочем в Решение по дело PAK, точка 13 по-горе (точки 146—149), Съдът изрично е изтъкнал, че продължителността на производството пред Общия съд не е надхвърлила разумния срок.

112 На 15 септември 2009 г., тоест дванадесет дни след отмяната на Решение 2004/337 от Съда с Решението по дело PAK, точка 13 по-горе, Комисията изпраща на жалбоподателя второто изложение на възраженията. След това на 23 юни 2010 г. се приема обжалваното решение, тоест малко повече от девет месеца след това изложение на възраженията. В този случай също следва да се приеме, че продължителността на административното производството, проведено от Комисията след отмяната на Решение 2004/337, не е надхвърлила разумния срок.

113 От изложените съображения следва, че изтеклият период от четиринадесет години между прекратяване на нарушението и второто изложение на възраженията се обяснява с последователните процесуални етапи, от които нито един не е надхвърлил разумния срок.

114 Въпреки това жалбоподателят поддържа, че е налице нарушение на разумния срок. Всъщност, като се вземе предвид правото на всяко лице неговото дело да бъде разгледано от институциите на Съюза в разумен срок (член 47 от Хартата), Комисията нямала право да го преследва и осъжда за твърдения за нарушения, за които е уведомен повече от четиринадесет години след настъпването на факти. Жалбоподателят отбелязва, че тази изключително голяма продължителност се дължи главно на факта, че Комисията е наложила през декември 2001 г. и е настоявала да поддържа, въпреки подадената от него жалба, решение, което впоследствие Съдът е отменил с Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, поради нарушаване на правото на защита.

115 Доколкото с този довод жалбоподателят се стреми да посочи в своя полза нарушение на разумния срок с цел да постигне отмяна на обжалваното решение относно глобата, независимо дали нарушението е установено, следва да се напомни, че съгласно съдебната практика, макар надвишаването на разумния срок да може при определени условия да обоснове отмяната на решение, установяващо нарушение на правилата на конкуренцията, това не се отнася за случаите, при които е оспорен размерът на наложените с решението глоби, тъй като правото на Комисията да налага глоби е установено с правна уредба, която въвежда в това отношение давностен срок (Решение на Общия съд от 19 март 2003 г. по дело CMA CGM и др./Комисия, T-213/00, Recueil, стр. II-913, точка 321 и Решение на Общия съд от 18 юни 2008 г. по дело Hoechst/Комисия, точка 105 по-горе, точка 220).

116 Регламент (ЕИО) № 2988/74 на Съвета от 26 ноември 1974 година относно давността при налагане и изпълнение на санкции в областта на правото на транспорт и на конкуренция на Европейската икономическа общност (ОВ L 319, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 1, стр. 78), а впоследствие и Регламент № 1/2003, който го заменя в областта на конкуренцията, въвеждат цялостна правна уредба, регламентираща подробно сроковете, в които Комисията има право, без да накърнява основното изискване за правна сигурност, да налага глоби на предприятия, по отношение на които са образувани производства във връзка с прилагането на правилата на конкуренция на Съюза. В това отношение следва да се подчертае, че в областта на налагането на глоби във връзка с прилагането на правилата на конкуренцията на Съюза, от член 25, параграф 5 от Регламент № 1/2003 (предишен член 2, параграф 3 от Регламент № 2988/74) следва, че давността изтича след десет години, ако е прекъсвана съгласно член 25, параграф 3 от Регламент № 1/2003 (предишен член 2, параграф 1 от Регламент № 2988/74), поради което Комисията не може да забави за неопределено време решението си относно глобите предвид опасността от изтичане на давността (Решение по дело CMA CGM и др./Комисия, точка 115 по-горе, точка 324 и Решение от 18 юни 2008 г. по дело Hoechst/Комисия, точка 105 по-горе, точка 223).

117 При наличието на тази правна уредба не следва да се приема каквото и да било съображение, свързано със задължението на Комисията да упражни в разумен срок правомощието да налага глоби (Решение по дело CMA CGM и др./Комисия, точка 115 по-горе, точка 324 и Решение от 18 юни 2008 г. по дело Hoechst/Комисия, точка 105 по-горе, точка 224; в този смисъл вж. също Решение на Съда от 14 юли 1972 г. по дело Geigy/Комисия, 52/69, Recueil, стр. 787, точки 20—22 и Решение на Съда по дело Imperial Chemical Industries/Комисия, точка 38 по-горе, точки 46—49).

118 От изложеното следва, че тъй като жалбоподателят се позовава в своя полза на нарушение на разумния срок, за да постигне отмяна на обжалваното решение относно глобата, независимо дали нарушението е установено, тази претенция следва да се отхвърли.

119 Доколкото жалбоподателят се позовава в своя полза на нарушение на разумния срок с цел да постигне отмяна на обжалваното решение относно установяване на нарушението, дори в отсъствието на нарушение на неговото право на защита, следва да се изтъкне, че съгласно постоянната съдебна практика, припомнена в точка 105 по-горе, надвишаването на разумния срок може да бъде основание за отмяна само в случай на решение, констатиращо нарушения на общностното конкурентно право, доколкото е установено, че нарушаването на този принцип е довело до накърняване на правото на защита на засегнатите предприятия. Извън тази специфична хипотеза неизпълнението на задължението за произнасяне в разумен срок е без последствия върху действителността на административното производство на основание Регламенти № 17 и № 1/2003.

120 След това, що се отнася до упрека към Комисията, че е настоявала да се запази Решение 2004/337 въпреки подадената против това решение жалба, следва да се припомни, от една страна, че съгласно член 278 ДФЕС „[п]одадените до Съда на Европейския съюз искове нямат

суспензивно действие“, и от друга страна, че докато не бъде отменен, актът се счита за валиден (вж. в този смисъл Решение на Съда от 8 юли 1999 г. по дело Hoechst/Комисия, C-227/92 P, Recueil, стр. I-4443, точка 69 и Решение на Съда от 12 февруари 2008 г. по дело CELF и Ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, Сборник, стр. I-469, точка 60).

121 Що се отнася до правото на Комисията да възобнови административно производство след отмяната на Решение 2004/337 с Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, следва да се припомни, че съгласно член 266 ДФЕС институцията, чийто акт е бил отменен, е длъжна да предприеме необходимите мерки за изпълнение на решението за отмяна.

122 В Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, след като посочва, че е от значение в изложението на възраженията да е посочено в какво качество дадено предприятие се упреква за твърдените факти (точка 39 от решението), Съдът е приел, че съгласно първото изложение на възраженията жалбоподателят не би могъл да предвиди, че Комисията възнамерява с Решение 2004/337 да му вмени нарушението и поради личното му и пряко участие в дейността на картела (точка 40 от решението).

123 Съдът не е предрешил въпроса дали от този момент жалбоподателят е бил в невъзможност да се защитава. Той само е приел, че след като в обжалваното решение се приема, че жалбоподателят е отговорен в качеството си на дружество майка на Copigraph наред с личното участие на това дружество майка, това не изключва възможността посоченото решение да се основава на поведения, по отношение на които жалбоподателят не е имал възможност да осигури защитата си (точка 44 от решението).

124 От изложеното по-горе следва, че нищо в преценките на Съда не забранява на Комисията в рамките на мерките за изпълнение на Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, да изпрати на жалбоподателя ново изложение на възраженията, с което му вменява отговорност в качеството му не само на дружество майка на Copigraph, но и на пряк извършител на нарушението.

125 Като е направила това, противно на поддържаното от жалбоподателя, Комисията не е целяла да отстрани констатираното от Съда нарушение на правото на защита чрез приемането на напълно формална мярка.

126 Напротив, с второто изложение на възраженията, като уведомява жалбоподателя, че го обвинява не само в качеството на дружество майка на Copigraph, но и в качеството му на пряк извършител, Комисията изпълнява Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, като започва ново състезателно производство, което предоставя на жалбоподателя възможността да се защитава по всички възражения.

127 Все пак се поставя въпросът дали, както възразява жалбоподателят в отговора си на второто изложение на възраженията, а след това и в настоящата жалба, поради изтеклия период от време до това изложение на възраженията той е бил поставен в невъзможност за защита против съдържащите се в него възражения.

128 Всъщност при тази хипотеза, която следва да се докаже от жалбоподателя (вж. в този смисъл Решение по дело Technische Unie/Комисия, точка 105 по-горе, точка 61), би следвало да се направи извод, че обжалваното решение е прието в нарушение на неговото право на защита.

129 Поради това следва да се разгледа възражението на жалбоподателя, изведено от невъзможността му за защита поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията, най-напред, относно вменяването на жалбоподателя на отговорност за нарушението само в качеството му на дружество майка на Copigraph, а след това и относно вменяването на отговорност за нарушението в качеството му на пряк извършител.

130 Що се отнася, най-напред, до вменяването на жалбоподателя на отговорност за нарушението в качеството му на дружество майка на Copigraph, жалбоподателят поддържа, че вече не може да се защитава. Всъщност, тъй като възраженията на Комисията, свързани с действията на Copigraph, са били съобщени пряко на това дружество в първото изложение на възраженията, самият жалбоподател не е следвало да носи отговорност във връзка с тях. Тогава той се е защитавал единствено въз основа на доказателствата, свързани с неговата собствена отговорност като дружество майка, тоест въз основа на своето поведение като субект, упражняващ контрол над Copigraph. В настоящия случай обаче жалбоподателят, който е единствен адресат на второто изложение на възраженията, трябва да се защитава и срещу възраженията, свързани с действията на Copigraph, което практически не би му било възможно поради изтеклия период от време.

131 Жалбоподателят добавя, че във всички случаи още от първото административно производство е бил невъзможност да се защити относно действията на Copigraph именно поради пропуските на Комисията при провеждане на това производство. Следователно, a fortiori, той бил в невъзможност да се защити и към настоящия момент.

132 Що се отнася, на първо място, до довода, изведен от това, че жалбоподателят не е следвало да отговаря в първото административно производство за действията на Copigraph, следва да се припомни, че за първото изложение на възраженията са уведомени както жалбоподателят, така и Copigraph и че поради икономическото единство между тези дружества действията, в които е обвинено Copigraph, са също и действия на жалбоподателя, тъй като той е обвинен в нарушение, за което се счита, че е извършено от самия него (вж. точка 52 по-горе).

133 Обстоятелството, че първото изложение на възраженията разглежда в отделни части възможността нарушението да се вмени в отговорност на жалбоподателя и описанието на самите факти от състава на нарушението, доказва единствено факта, че възможността нарушение да се вмени в отговорност на жалбоподателя изисква специални обяснения. Както обаче изтъква Комисията, тези обяснения само се прибавят към описанието на фактите от състава на нарушението, без да ги заместват относно дружеството майка. Така, а и противно на твърдяното от жалбоподателя, тези обяснения не представляват самостоятелно, отделено от друго възражение, за което да се упреква единствено дъщерното дружество. Те не дават право на жалбоподателя да счита, че описанието на тези факти от състава на нарушението не го засяга.

134 Жалбоподателят възразява, че позицията на Комисията „е опасна, тъй като не би могло логично да се изисква от дружество, което оспорва контрола, който упражнява върху друго дружество, в защитата си да поема отговорността за действията на това дружество“.

135 Налага се констатацията, че това възражение не е съобразено със съдебната практика относно личната отговорност на дружествата майки в случаите на икономическо единство с техните дъщерни дружества, която е била напълно установена към момента на настъпване на фактите. Освен това няма вътрешно противоречие да се поддържа, при условия на евентуалност спрямо защитата, основана върху отсъствието на икономическо единство между дружеството майка и дъщерното дружество, и защита, насочена към самите факти от състава на нарушението.

136 Накрая, и доколкото това възражение подсказва, че не би могло основателно да се изисква от дружество майка, което претендира, че няма контрол върху своето дъщерно дружество, същевременно да разполага с доказателства, позволяващи да се защитава от действията на своето дъщерно дружество, същото следва да се отхвърли.

137 Всъщност или дружеството майка не упражнява ефективен контрол върху дъщерното дружество и в този случай въпросът за отговорността на дружеството майка дори не се поставя, с последица от това, че за него не е важно да се защитава спрямо действията на дъщерното

дружество, или такъв контрол се упражнява и в този случай така или иначе дружеството майка следва да разполага, било в своите архиви или по всякакъв друг начин, с доказателства, позволяващи да се защити срещу обвинения, насочени лично срещу него като дружество майка, образуващо икономическо единство с дъщерното дружество (вж. в този смисъл Решение от 30 септември 2009 г. по дело Hoechst/Комисия, точка 45 по-горе, точка 171).

138 От изложените съображения следва, че доводът на жалбоподателя, изведен от това, че за него не се отнасят доказателствата от първото изложение на възраженията относно фактите от състава на нарушението, трябва да бъде отхвърлен.

139 На второ място, следва да се разгледа доводът, според който жалбоподателят във всички случаи, още след първото административно производството и поради пропуските на Комисията при провеждането му, е бил в невъзможност да се защити относно действията, в които е обвинено Copigraph.

140 Жалбоподателят изтъква, че Комисията го е включила твърде късно в това административно производство, въпреки че той вече е прехвърлил Copigraph през ноември 1998 г. с всичките му архиви на трето лице и че Copigraph е прекратило всякаква дейност. Поради този факт то е било в невъзможност да се защитава относно действията, съставляващи нарушението, извършени от Copigraph, още в първото административно производство. A fortiori, то било в невъзможност да се защитава и в настоящия момент.

141 Жалбоподателят упреква Комисията, че за разлика от другите санкционирани предприятия по тази преписка, го е оставила в неведение относно висящото производство, въпреки че още от самото начало Комисията е разполагала с цялата информация за връзката между него и Copigraph. Поради този факт жалбоподателят е бил третиран по-неблагоприятно от останалите обвиняеми предприятия.

142 Следва да се добави, че административното производство във връзка с конкуренцията се подразделя на две отделни, последователни фази, всяка от които има своя собствена вътрешна логика, а именно, от една страна, фаза на предварително разследване, а от друга — състезателна фаза. Фазата на предварителното разследване, през която Комисията упражнява предвидените в Регламент № 17, а впоследствие в Регламент № 1/2003, правомощия за разследване и която продължава до изложението на възраженията, има за цел да позволи на Комисията да събере всички релевантни доказателства, които потвърждават или не наличието на нарушение на нормите относно конкуренцията, и да заеме първоначална позиция във връзка с по-нататъшния ход и насоката на производството. Обратно, състезателната фаза, обхващаща периода от изложението на възраженията до приемането на окончателно решение, трябва да позволи на Комисията да се произнесе окончателно по твърдяното нарушение (вж. в този смисъл Решение на Съда по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, точка 74 по-горе, точки 181—183, Решение на Съда от 21 септември 2006 г. по дело Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия, C-105/04 P, Recueil, стр. I-8725, точка 38 и Решение на Общия съд от 8 юли 2008 г. по дело AC-Treuhand/Комисия, T-99/04, Сборник, стр. II-1501, точка 47).

143 Едва в началото на състезателната фаза на административното производство заинтересуваното предприятие се информира посредством изложението на възраженията за всички съществени обстоятелства, на които Комисията се основава на този стадий от производството, и то разполага с право на достъп до преписката, за да се гарантира ефективното упражняване на неговото право на защита (вж. в този смисъл Решение на Съда по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, точка 74 по-горе, точки 315 и 316, Решение на Съда по дело Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия, точка 142 по-горе, точка 47 и Решение на Съда от 25 януари 2007 г. по дело Dalmine/Комисия, C-407/04 P, Сборник, стр. I-829, точка 59).

144 От изложеното следва, че фазата на предварителното разследване няма за цел да предостави възможност на предприятията да се защитават, а да позволи на Комисията да събере всички необходими доказателства, като тази институция е свободна да определи начина, по който провежда разследването си, и да събере сведения от предприятията, които тя счита, че могат да разполагат с полезна информация. Комисията изобщо не е длъжна да отправя исканията си за предоставяне на информация или да поставя същите въпроси във фазата на предварителното разследване на всички предприятия, които тя подозира, че са участвали в нарушение. Всъщност следва да се констатира, че съществуването на такова задължение би засегнало свободата на действие на Комисията в разследванията ѝ в областта на конкуренцията, а следователно и тяхната ефикасност (вж. в този смисъл Решение на Общия съд от 8 юли 2004 г. по дело Corus UK/Комисия, T-48/00, Recueil, стр. II-2325, точка 212).

145 Безспорно по отношение на съблюдаването на разумен срок Съдът е приел по същество, че преценката относно източника на евентуални пречки за ефективното упражняване на правото на защита не трябва да се ограничава до състезателната фаза на административното производство, а трябва да го обхване изцяло и да се отнася за цялата му продължителност (Решение на Съда по дело Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия, точка 142 по-горе, точки 49 и 50, Решение на Съда по дело Technische Unie/Комисия, точка 105 по-горе, точки 54 и 55 и Решение на Съда от 29 септември 2011 г. по дело Elf Aquitaine/Комисия, C-521/09 P, Сборник, стр. I-8947, точка 118).

146 Подобни съображения се прилагат и по въпроса дали и доколко Комисията е длъжна още на етапа на предварителното разследване да предостави на засегнатото образувание определени сведения относно предмета и целта на разследването, които биха дали възможност на това образувание да запази ефективността на своята защита в рамките на състезателната фаза (Решение по дело Elf Aquitaine/Комисия, точка 145 по-горе, точка 119).

147 Това обаче не означава, че още преди първата мярка, взета по отношение на дадено образувание, Комисията е длъжна при всички случаи да предупреди това образувание за самата възможност за предприемане на мерки по разследване или на преследване, основаващо се на конкурентното право на Съюза (вж. Решение по дело Elf Aquitaine/Комисия, точка 145 по-горе, точка 120 и посочената съдебна практика).

148 Освен това Съдът вече е приел, че принципът на личната отговорност допуска Комисията първо да предвиди санкционирането на дружеството — извършител на нарушението на правилата на конкуренцията, преди да изследва дали евентуално отговорността за нарушението може да бъде възложена на неговото дружество майка (Решение на Съда от 24 септември 2009 г. по дело Erste Group Bank и др./Комисия, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P и C-137/07 P, Сборник, стр. I-8681, точка 82 и Решение на Съда по дело Elf Aquitaine/Комисия, точка 145 по-горе, точка 121).

149 Така, при условие че на адресата на изложението на възраженията е дадена възможност да изложи надлежно в хода на административното състезателно производство своята гледна точка относно действителността и релевантността на фактите и обстоятелствата, изтъкнати от Комисията, последната по принцип не е длъжна, противно на твърденията на жалбоподателя, да предприеме спрямо този адресат мерки за установяване на факти, преди да изпрати изложението на възраженията (Решение по дело Elf Aquitaine/Комисия, точка 145 по-горе, точка 122).

150 От изложеното следва, че противно на твърденията на жалбоподателя, Комисията не е имала никакво задължение да го включи в първата фаза на административното производство на по-ранен етап.

151 Във всички случаи жалбоподателят, който има достъп до преписката на Комисията, не подкрепя пред Общия съд твърдението си, че от самото начало на производството тази институция е разполагала с цялата информация за връзките му с Copigraph. Въпреки че Общия съд не би следвало да замества жалбоподателя в представянето на доказателства, което е в негова тежест, следва да се констатира, че единственото доказателство, представено пред него и което установява с достоверна дата информацията на Комисията относно връзките между Copigraph и жалбоподателя, не е документ от 1996 г. или от 1997 г., а е отговорът на Copigraph от 10 февруари 2000 г. на искането за предоставяне на информация от 20 декември 1999 г. Това искане за предоставяне на информация е пряко продължение на информацията, предоставена от AWA на Комисията с писмо от 9 декември 1999 г., че това дружество е придобило Copigraph едва през ноември 1998 г. Поради това Комисията е поискала пряко от Copigraph информация за неговата дейност преди това придобиване. В първи абзац от отговора си Copigraph информира Комисията за връзките си с жалбоподателя. Именно тази информация, предоставена през февруари 2000 г., възпроизведена почти напълно в първото изложение на възраженията, е причината за изпращане на това изложение на възраженията до жалбоподателя в качеството му на дружество майка.

152 Що се отнася до довода, изведен от това, че жалбоподателят прехвърлил Copigraph заедно с архивите му и затова претендирал, че вече не е имал средство за защита, този довод следва да се отхвърли. Всъщност, от една страна, жалбоподателят е бил длъжен да следи при условията на продажба на Copigraph да съхрани, в своите собствени книги и архиви или по всякакъв друг начин, например като запази право на достъп до прехвърлените архиви, документите, които му позволяват да проследи назад във времето дейността на своето дъщерно дружество, за да разполага с необходимите доказателства, за да се защити в случай на съдебни или административни производства (вж. в този смисъл Решение от 30 септември 2009 г. по дело Hoechst/Комисия, точка 45 по-горе, точка 171). От друга страна, ако този довод се приеме за основателен, това би поставило под съмнение самото право на Комисията да преследва дружеството майка след продажбата на неговото дъщерно дружество.

153 От изложените съображения произтича, че доколкото жалбоподателят, както твърди той, е бил действително в невъзможност да се защити срещу повдигнатото му обвинение във второто административно производство в качеството си на дружество майка на Copigraph, тази невъзможност в никакъв случай не е резултат от изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията или от пропуски на Комисията, а единствено от обстоятелства, за които е отговорен самият жалбоподател.

154 Впрочем, и за изчерпателност, следва да се отбележи, че твърдението, че жалбоподателят не е могъл, още в първото административно производство, да се защити относно фактите от състава на нарушението, не е убедително. Всъщност жалбоподателят не оспорва, че не е изтъквал това твърдение в жалбата по дело T-109/02. Все пак, ако това твърдение имаше някакво основание, жалбоподателят безспорно не би пропуснал да се позове на него в жалбата си срещу Решение 2004/337. Освен това в същата жалба той наистина се е защитавал по отношение на самите факти от състава на нарушението, тъй като е оспорвал продължителността на нарушението и е поддържал, че Copigraph е имал ролята само на наблюдател в картела.

155 В заключение следва да се отхвърли доводът, че поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията жалбоподателят не е имал възможност да се защити във второто административно производство срещу повдигнатото му обвинение в качеството на дружество майка на Copigraph.

156 По-нататък следва да се разгледа твърдението на жалбоподателя, че той не е могъл да се защити и относно възложената му отговорност в качеството на пряк извършител поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията.

157 В това отношение в самото начало следва да се изтъкне, че обстоятелствата от второто изложение на възраженията, на които Комисията се е основала в обжалваното решение, за да ангажира отговорността на жалбоподателя в качеството му на пряк извършител, са свързани изключително с участието на служители на жалбоподателя в заседанията на картела (вж. точка 376 от второто изложение на възраженията и съображение 376 от обжалваното решение). Както е видно от съображение 377 от обжалваното решение, позицията на Комисията изобщо не се основава на присъединяването на жалбоподателя към Association of European Manufacturers of Carbonless Paper (Сдружение на европейските производители на самокопираща хартия, AEMCP), участвало в нарушението.

158 Комисията следователно е приела като доказателство за прякото участие на жалбоподателя в картела факта, че двама от неговите служители, г-н V. (директор на завода за хартия на жалбоподателя в Тонсон-ле-Бен и ръководител на отдела „Специални хартии“ на жалбоподателя) и неговият подчинен г-н B. (заемащ длъжност, свързана с продажбите в хартиената фабрика на жалбоподателя в Тонсон-ле-Бен), са присъствали на заседанията на картела.

159 Следва да се отбележи, че нито качеството на служители на жалбоподателя на тези две лица, нито тяхното действително участие в заседанията на картела са оспорени от жалбоподателя в жалбата. Всъщност настоящата жалба не съдържа, било в самата жалба, било в репликата, никакво правно основание, нито довод, които да разкриват грешка на Комисията в това отношение. По време на заседанието жалбоподателят най-вече се позова на удостоверение на г-н B. според което той работи при жалбоподателя едва от февруари 1995 г. Все пак следва да се констатира, че това ново твърдение, чието късно представяне с нищо не е оправдано, е недопустимо съгласно член 48, параграф 2 от Процедурния правилник на Общия съд. Впрочем това твърдение не се подкрепя от нито едно доказателство от регистъра на персонала на жалбоподателя, като същевременно е оспорено в отговора на Copigraph от 10 февруари 2000 г. на искането за предоставяне на информация от 20 декември 1999 г., според което заинтересованият е изпълнявал функции, свързани с продажбите при жалбоподателя, считано от 1994 г.

160 Следователно жалбоподателят се ограничава по същество да се позове на нарушение на правото си на защита, изведено от факта, че едва във второто изложение на възраженията Комисията твърди, че тези две лица са действали като представители на жалбоподателя. След като обаче тези двама служители са напуснали групата Bolloré и жалбоподателят вече няма никаква връзка с дейностите, евентуално осъществявани от тях, било твърде късно да се изслушват техните свидетелски показания или да се осъществява издирване в архивите по повод това ново твърдение на Комисията.

161 От това жалбоподателят прави извод, че изтеклият период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията го е лишил от възможността да се защитава относно неговото пряко участие в нарушението, за което е обвинен във второто изложение на възраженията.

162 За да поясни позицията си, жалбоподателят представя списък с данни и документи, за които изтъква, че ако беше обвинен своевременно като пряк извършител на нарушението и за целите на защитата си, той не би пропуснал да ги поиска от своите двама служители или да ги потърси в архивите си.

163 Що се отнася до новостта на възраженията на Комисията, която се изтъква на преден план от жалбоподателя, следва най-малко същата да се постави в по-широк контекст.

164 Очевидно е вярно, че едва във второто изложение на възраженията Комисията е вменила на жалбоподателя в съответната надлежна форма отговорност за нарушението в качеството му на пряк извършител.

165 Въпреки това, макар Решение 2004/337 да е отменено поради нарушение на правото на защита на жалбоподателя, все пак по отношение на фактите е установено, че жалбоподателят е знаел, считано от тази дата, че Комисията го обвинява за нарушението и в качеството му на пряк извършител поради участието на г-н V. и г-н B., служители на жалбоподателя, в заседанията на картела. Следователно жалбоподателят е бил информиран за позицията на Комисията не през 2009 г., а през 2001 г.

166 Като се има предвид това обстоятелство, жалбоподателят не би могъл да извежда доводи от текста на писмената защита на Комисията по дело T-109/02, за да твърди по същество, че вменяването на нарушението в качеството му на пряк извършител през 2009 г. е представлявало ново за него възражение. Всъщност каквито и да са доводите, развити от Комисията пред Общия съд по дело T-109/02, безспорно е, че обвинението в качеството му на пряк извършител е налице още в Решение 2004/337. Впрочем именно по тази причина жалбоподателят подава жалбата по дело T-109/02 и както Общият съд в Решение по дело Bolloré, точка 10 по-горе, така и Съдът в Решение по дело PAK, точка 13 по-горе, само са могли да потвърдят този факт.

167 По същите причини жалбоподателят не би могъл да извежда довод от факта, че служителят по изслушването на Комисията в писмо от 13 януари 2010 г. посочва, че второто изложение на възраженията съдържа „съвсем ново възражение, отнасящо се до факти отпреди повече от петнадесет години“. Впрочем, като се постави това писмо в неговия контекст, следва да се изтъкне, че става въпрос само за отговор на молба на жалбоподателя за допълнителен срок за отговор на второто изложение на възраженията — молба, в която жалбоподателят сам обосновава, че става въпрос за „съвсем ново“ възражение и че фактите са отпреди повече от петнадесет години. Освен това, и за да отпадне всякакво колебание относно позицията на служителя по изслушването, следва да се отбележи, че в окончателния си доклад той изрично изтъква, че „възражението, свързано с прякото участие [на жалбоподателя], му е [било] съобщено с [Решение 2004/337]“.

168 Накрая, освен гореизложените съображения, следва да се отбележи, че още от първото изложение на възраженията фактическите елементи, свързани с участието на г-н V. и на г-н B. в заседанията на картела, вече са изнесени напред от Комисията, за да се установи наличието на нарушение, за което тогава са обвинени Copigraph и жалбоподателят в качеството му на дружество майка на Copigraph. С други думи, още от първото изложение на възраженията жалбоподателят, макар тогава само в качеството му на дружество майка на Copigraph, е бил уведомен от Комисията относно посочените фактически елементи.

169 С оглед съображенията, развити в точки 163—168 по-горе, следва да се приеме, че нито един от фактическите елементи, които във второто изложение на възраженията обосновават вменяването на отговорността за нарушението на жалбоподателя в качеството му на пряк извършител, през 2009 г. не е нов елемент, а още по-малко нов елемент, по повод на който жалбоподателят да е бил лишен от възможност за защита поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията.

170 Този извод не се подставя под съмнение поради довода на жалбоподателя, който се състои, с цел да се установи нарушаване на правото му на защита поради факта на изтичане на период от време, в представянето в репликата на списък с данни и документи, които той твърди, че ако беше обвинен своевременно като пряк извършител на нарушението, не би пропуснал да ги поиска от своите двама служители или да ги потърси в архивите си.

171 Всъщност този довод, както впрочем е видно от представения от жалбоподателя документ, се основава на тезата, че Комисията обвинява жалбоподателя в лично нарушение, „отделно“ от това, в което е обвинен като дружество майка на Copigraph, отделно лично нарушение, което се

състои в конкретно участие в нарушението, различно във фактическо отношение от това на Copigraph, и за което следователно жалбоподателят е трябвало да събира отделни доказателства в своя защита.

172 В случая обаче следва да се изтъкне, че тази теза, на която жалбоподателят се позовава многократно в жалбата, не отговаря на фактите по случая.

173 Всъщност както от второто изложение на възраженията, така и от обжалваното решение е видно, че Комисията не обвинява жалбоподателя нито в някакво отделно нарушение, нито в каквото и да било участие в нарушението, което би било конкретно различно от това на Copigraph.

174 Твърдяното нарушение на жалбоподателя, както в качеството му на дружество майка на Copigraph, така и в качеството му на пряк извършител, е едно и също нарушение, състоящо се в „участие в съвкупност от споразумения или съгласувани практики в сектора на самокопиращата хартия“ (член 1 от обжалваното решение; вж. също точка 338, in fine, от второто изложение на възраженията).

175 Що се отнася до фактическите елементи, от които Комисията прави извод за участието на жалбоподателя в картела също в качеството му на пряк извършител, това са същите фактически елементи — известни отдавна — като тези, които са позволили да се направи извод за участието на Copigraph в картела, а именно участието на г-н V. и на г-н B., служители на жалбоподателя, в антиконкурентните заседания (вж. относно Copigraph точки 282—294 от второто изложение на възраженията и съображения 287—298 от обжалваното решение; вж. относно жалбоподателя точка 376 от второто изложение на възраженията и точка 376 от обжалваното решение, както и таблиците за заседанията, възпроизведени в приложения I и II към тези два документа).

176 Тази реалност на единствено нарушение, която се основава на същите фактически елементи, не би могла, каквото и да казва жалбоподателят, да се поставя под съмнение от някои формулировки в писмената защита (точка 46). Комисията впрочем потвърждава ясно и в писмената си защита (точка 61), и в дупликата (точка 26) единството на нарушението и двойното качество, в което най-вече жалбоподателят се оказва обвинен за това нарушение.

177 Твърдяната невъзможност за жалбоподателя да осъществи контакт със свидетелите или да получи достъп до архивите, освен за да се оспорят тези фактически елементи — която тази страна все оспорва пред Съда със закъснение и по неубедителен начин — изглежда до голяма степен неотносима.

178 Що се отнася до твърдението, че свидетелските показания на г-н V. и на г-н B. все пак биха позволили да се установи, че жалбоподателят не е участвал пряко в нарушението, следва да се изтъкне, че това твърдение е лишено от правдоподобност.

179 Всъщност, като се държи сметка за несериозно оспорвания факт, че тези две лица са били служители на жалбоподателя и че поне относно г-н V. качеството му на представител на жалбоподателя е установено още от учредителното заседание на картела на 23 януари 1992 г. (вж. съображение 376, трето изречение от обжалваното решение), твърдението на жалбоподателя в крайна сметка почива на хипотезата — нереалистична, като се има предвид икономическото единство между жалбоподателя и Copigraph, — че неговите служители са могли по време на заседанията на картела едновременно да участват в картела от името на Copigraph и да се дистанцират публично от него от името на жалбоподателя по убедителен начин.

180 Неправдоподобността на твърдението, че свидетелските показания на бившите служители на жалбоподателя биха били полезни за защитата, се потвърждава от поведението на жалбоподателя. От значение е всъщност да се изтъкне, че макар още на 20 декември 2001 г. жалбоподателят да е знаел, че Комисията го счита за пряк участник в нарушението, и тогава да е могъл много лесно да събере свидетелските показания на г-н B. — който е бил все още служител на жалбоподателя — той не го е направил.

181 Това бездействие на жалбоподателя, а след това и фактът, че свидетелските показания на това лице изглеждат, любопитно, абсолютно необходими едва след неговото напускане на групата, докато жалбоподателят е разполагал с дълги години, за да ги събере, потвърждава факта, че тези свидетелски показания не би трябвало да допринасят с нищо за защитата му.

182 Накрая, и във всички случаи, следва да се изтъкне, че жалбоподателят не представя никакво доказателство, което да установи конкретната невъзможност през 2009 г. да получи информация от своите бивши служители (вж. за подобни съображения Решение по дело Technische Unie/Комисия, точка 128 по-горе, точка 64). По-специално, жалбоподателят не представя никакво доказателство за проявена загриженост с цел да установи отново контакт с бившите си служители и да получи техните свидетелски показания. Най-вече по време на заседанието жалбоподателят неясно и във всички случаи със закъснение с оглед на изискванията на член 48 от Процедурния правилник спомена за болест на г-н B., която е била последвана от смърт. От това следва, че твърдението, че през 2009 г. жалбоподателят вече не е имал достъп до бившите си служители, е просто недоказано.

183 Що се отнася до позоваването на архивите на жалбоподателя, следва да се изтъкне, че дори независимо от факта, че той е можел да предприеме мерки още през 2001 г., ако едно дружество майка трябва да съхрани доказателствата, позволяващи да се защити срещу обвинение като дружество майка, образуващо икономическо единство с дъщерно дружество (вж. точка 152 по-горе), a fortiori следва същото, що се отнася до собственото му поведение и собствените му архиви. Доводът на жалбоподателя, че било твърде късно да се правят проучвания в неговите собствени архиви, следва да се отхвърли.

184 С оглед на съображенията, изложени в точки 156—183 по-горе, тезата на жалбоподателя, че той бил лишен, поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията, от възможност за защита във второто административно производство в качеството му на пряк извършител на нарушението, трябва да бъде отхвърлена. Всъщност при особените обстоятелства на конкретния случай, свързани по-специално с конкретното знание на жалбоподателя, още през 2001 г., относно възраженията на Комисията по отношение на него, с липсата на каквото и да било ново възражение през 2009 г. спрямо формулираните през 2001 г., с установените и неоспорени — освен със закъснение и неубедително — фактически елементи, обосноваващи участието на жалбоподателя в качеството му на пряк извършител, с бездействието на жалбоподателя в продължение на много години, а след с това липсата на каквото и да било доказателство за проявена загриженост от негова страна, за да установи контакт с бившите си служители през 2009 г., и накрая с това, че жалбоподателят не би могъл основателно да твърди, че вече няма реален достъп до собствените си архиви, Общият съд счита, че нарушаването на правото на защита поради изтеклия период от време, що се отнася до обвинението на жалбоподателя в качеството му на пряк извършител, не е доказано.

185 Предвид всички изложени по-горе съображения, от които е видно, че Комисията не е нарушила разумния срок и че независимо от продължителността на производството в случая нарушение на правото на защита на жалбоподателя поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията не се установи, настоящото правно основание следва да се отхвърли.

По второто правно основание, изведено от нарушение на правилата за погасителната давност

186 Жалбоподателят изтъква, че от правилата за погасителната давност следва, че санкционните правомощия на Комисията са били погасени за деянията, извършени пряко от Copigraph, за деянията, които жалбоподателят е извършил непряко като дружество майка на Copigraph, и накрая, за деянията, които той е извършил пряко. Що се отнася до Copigraph, последното действие, което е прекъснало давността, е настъпило с първото изложение на възраженията, тъй като Copigraph не е подало жалба срещу Решение 2004/337. Що се отнася до жалбоподателя като дружество майка, давността също изтекла, доколкото отговорността на жалбоподателя в това му качество е акцесорна спрямо отговорността на Copigraph. Що се отнася до жалбоподателя като пряк извършител, никакво действие от първоначалното производство не е прекъсвало давността, която следователно е изтекла. Комисията следователно не зачела Решение на Общия съд от 31 март 2009 г. по дело ArcelorMittal Luxembourg и др./Комисия (T-405/06, Сборник, стр. II-771, точки 143—145).

187 Комисията не е съгласна с „изкуственото разграничение“, установено от жалбоподателя между нарушението, в което се обвинява Copigraph, и наличието на друго нарушение, в което се обвинява жалбоподателят като дружество майка. Всъщност жалбоподателят, дружество майка на Copigraph, и Copigraph образували едно и също предприятие, като за всеки от двамата се приема, че е допуснал същото нарушение.

188 Давността имала обективен характер и се преценявала спрямо жалбоподателя като единствен адресат на обжалваното решение. Следователно въпросът за твърдяната давност по отношение на Copigraph бил неотносим. Освен че позоваването на Решение по дело ArcelorMittal Luxembourg и др./Комисия, точка 186 по-горе, било неправилно, обстоятелството, че Copigraph не е подало жалба против Решение 2004/337, било без значение.

189 Що се отнася до твърдяната давност в полза на жалбоподателя като дружество майка, разсъждението на последния почивало на неправилния постулат, че отговорността на дружеството майка е „акцесорна“ по отношение на отговорността на дъщерното дружество.

190 Що се отнася до твърдяната давност в полза на жалбоподателя като пряк извършител, Комисията оспорва довода, че не липсвало действие във връзка с давността поради изтъкнатия мотив, че първото изложение на възраженията се отнасяло само за отговорността на жалбоподателя в качеството му на дружество майка. Прекъсващите давността действия, сред които и това първо изложение на възраженията, пораждали последици по отношение на всички предприятия, участвали в нарушението, и следователно по отношение на жалбоподателя. Дори да се предположи за нуждите на разсъждението, че трябва да се приеме, че обвиненото предприятие не е същото, било безспорно, че жалбоподателят е участвал в нарушението по смисъла на съдебната практика.

191 С настоящото правно основание жалбоподателят изтъква по същество, че санкционното правомощие на Комисията по отношение на него в качеството му на дружество майка на Copigraph е погасено по давност, след като неговата отговорност в това му качество е акцесорна спрямо отговорността на дъщерното му дружество и давността е изтекла в полза на последното. Жалбоподателят впрочем изтъква, че давността е изтекла в негова полза и в качеството му на пряк извършител на нарушението, тъй като Комисията не осъществила в рамките на давностния срок никакви прекъсващи давността действия по отношение на него в това му качество.

192 Преди всичко следва да се изтъкне, че аргументацията на жалбоподателя, основана на акцесорния характер на отговорността му спрямо отговорността на Copigraph и на факта, че давността е изтекла в полза на Copigraph, трябва да бъде отхвърлена като неотносима.

193 Всъщност, следва да се припомни, че когато, както в настоящия случай, има икономическо единство между дружество майка и неговото дъщерно дружество, дружеството майка се счита за извършител на нарушението наравно с дъщерното дружество. Приема се, че то самото е извършило нарушението (вж. съдебната практика, посочена в точки 38—41 и 52 по-горе, и по-специално Решение по дело Metsä-Serla и др./Комисия, точка 40 по-горе, точка 34).

194 След това, евентуалното обстоятелство, че дъщерното дружество вече не може да бъде санкционирано за установеното нарушение, независимо дали защото дъщерно дружество вече не съществува или пък, както твърди жалбоподателят в случая, защото е изтекла давност в полза на това дъщерно дружество, е без значение за това дали дружеството майка, считано самото то за извършител на нарушението поради икономическа общност с дъщерното си дружество, може да бъде санкционирано. Безспорно отговорността на дружеството майка не би съществувала, ако е доказано, че няма нарушение, но тази отговорност не може да изчезне поради факта, че санкцията на дъщерното дружество е покрита с давност. Всъщност давността, предвидена в член 25 от Регламент № 1/2003, не води до заличаване на съществуващо нарушение, а само до избягване на санкциите за тези, които се ползват от нея.

195 От гореизложените предварителни съображения следва, че противно на твърдяното от жалбоподателя, въпросът дали давността е изтекла по отношение на Copigraph няма никакво значение.

196 Единственият относим въпрос е дали давността е изтекла по отношение на жалбоподателя, който впрочем е единственият адресат на обжалваното решение.

197 В това отношение следва да се припомни, че съгласно текста на член 25, параграф 3 от Регламент № 1/2003 всяко действие, предприето от Комисията с цел извършване на проучване или производство във връзка с нарушение, прекъсва давността за налагане на глоби или периодични санкционни плащания и това прекъсване започва от датата, на която за предприетите действия е уведомено „поне едно от предприятията или сдруженията на предприятия, които са участвали в нарушението“.

198 Следователно целта на член 25, параграф 3 от Регламент № 1/2003 е да се определи периметърът от действия на Комисията, които водят до прекъсване на давността.

199 Тази разпоредба ограничава изрично този периметър до актовете на проучване или производство във връзка с нарушение, за които е уведомено (поне) едно от предприятията, участвали в нарушението, тоест в крайна сметка до предприятие, идентифицирано по този начин в решението, което санкционира нарушението.

200 Така Общият съд в Решение по дело ArcelorMittal Luxembourg и др./Комисия, точка 186 по-горе (точка 143), формулира, че „[п]од „предприятие, което е участвало в нарушението“ по смисъла на [член 25, параграф 3 от Регламент № 1/2003,] следва да се разбира всяко предприятие, идентифицирано като такова в решение на Комисията, с което се санкционира нарушение“.

201 Що се отнася до член 25, параграф 4 от Регламент № 1/2003, той гласи, че прекъсването на давността се прилага за „всички“ предприятия и сдружения на предприятия, които са участвали в нарушението.

202 Следователно целта на член 25, параграф 4 от Регламент № 1/2003 е да се определи периметърът на предприятията, по отношение на които настъпва прекъсване на давността.

203 Думата „всички“, използвана в тази разпоредба, цели да подчертае, че от значение е обективното участие на съответното предприятие в нарушението, следователно независимо в какво качество същото е участвало в нарушението или дали това предприятие е било познато на Комисията

преди изложението на възраженията, или дали е било адресат на акт, който прекъсва давността преди това изложение на възраженията, или пък дали в миналото е получило отмяна на първото санкционно решение на Комисията по отношение на него.

204 В този смисъл Общият съд в Решението по дело ArcelorMittal Luxembourg и др./Комисия, точка 186 по-горе (точка 145), уточнява във връзка с предприятията, по отношение на които е прекъсната давността, че изразът „участвало в нарушението“ предполага обективен факт, а именно участието в нарушението, който се отличава от субективен и случаен елемент, какъвто е идентифицирането на подобно предприятие в хода на производството (Решение по дело ArcelorMittal Luxembourg и др./Комисия, точка 186 по-горе, точка 145).

205 От изложените дотук съображения относно смисъла и обхвата на член 25, параграфи 3 и 4 от Регламент № 1/2003 произтича, че щом едно предприятие е участвало в нарушението, тоест в крайна сметка щом едно предприятие е идентифицирано като такова в обжалваното решение, прекъсването на давността, произтичащо от уведомяването на поне едно предприятие (това или друго), също идентифицирано като участвало в нарушението, за акта на проучване или производство, поражда последици по отношение на него.

206 В случая следва да се констатира, че в обжалваното решение жалбоподателят не само е идентифициран като участник в нарушението, но и всички правни основания в настоящата жалба, насочени да оспорят законността на тази констатация, са отхвърлени.

207 От изложеното следва, че каквото и да поддържа жалбоподателят, той е предприятие, участвало в нарушение, по смисъла на член 25, параграф 4 от Регламент № 1/2003. Изтъкваното от жалбоподателя обстоятелство, че е бил обвинен в качеството му на пряк извършител на нарушението едва във второто изложение на възраженията, тоест повече от пет години след прекратяване на нарушението, е напълно неотносимо и произтича от незачитане на механизма на член 25, параграфи 3 и 4 от Регламент № 1/2003.

208 Впрочем следва да се изтъкне, че е безспорно, че действия по проучване или в рамките на производство са били съобщени на „поне едно от предприятията, които са участвали в нарушението“, независимо дали става въпрос за актове на проучване, извършвани от Комисията през 1997 г. и през 1999 г. (вж. точки 2 и 5 по-горе) във връзка с първото изложение на възраженията от 26 юли 2000 г. или пък с второто изложение на възраженията от 15 септември 2009 г.

209 Каквото и да поддържа жалбоподателят, оттук следва, че давността е била прекъсната по отношение на него чрез тези различни актове. Доводът на жалбоподателя, че в Решение по дело ArcelorMittal Luxembourg и др./Комисия (точка 186 по-горе) Общият съд приел, че актовете на разследване, насочени към трети лица, не прекъсват давността спрямо предприятията с известна на Комисията идентичност и за които на базата на доказателствата, с които тя разполага, не би могла да не знае, че участват в нарушението, произтича от непознаване както на механизма на член 25, параграфи 3 и 4 от Регламент № 1/2003, така и на текста на това решение (вж. точка 204 по-горе).

210 Що се отнася до твърдението, че след като Решение 2004/337 е било отменено, Комисията не е могла да се позовава на това решение, за да докаже, че жалбоподателят е идентифициран като участник в нарушението „в решение на Комисията, с което се санкционира нарушение“, следва да се приеме, че това твърдение също не зачита механизма на давността. Оказва се, че жалбоподателят е идентифициран като участник в нарушението в обжалваното решение, поради което актовете на проучване или производство, които бяха припомнени в точка 208 по-горе, са прекъснали реално давността по отношение на него.

211 Накрая, що се отнася до твърдението, че Общият съд и Съдът претърпели „еволюция в полза на ефективното прилагане на правилата за погасителната давност“, като са приели, че спирането на давността поради подаването на жалба не произвежда действие erga omnes, а само спрямо страните жалбоподатели (Решение по дело ArcelorMittal Luxembourg и др./Комисия, точка 186 по-горе, точка 158 и Решение по дело ArcelorMittal Luxembourg/Комисия и Комисия/ArcelorMittal Luxembourg и др., точка 41 по-горе, точки 141—149), следва да се изтъкне, че разрешението, прието от съда на Съюза в тези решения, по дефиниция се отнася само за случая на спиране на давността (член 25, параграф 6 от Регламент № 1/2003). Следователно то изобщо не означава, че прекъсването на давността (член 25, параграфи 3 и 4 от същия регламент) не важи по отношение на всички страни, участвали в нарушението. Впрочем в Решение по дело ArcelorMittal Luxembourg и др./Комисия, точка 186 по-горе, Общия съд ясно е отграничил режима на прекъсване на давността, за който действието erga omnes е „изрично предвидено“ в член 25, параграф 4 от Регламент № 1/2003, от режима на спиране на давността, за който въпросът не е „решен“ (точка 153, първо изречение от решението).

212 В заключение следва да се приеме, че давността, която е започнала да тече през септември 1995 г., е била прекъсната по отношение на жалбоподателя чрез различните действия, посочени в точка 208 по-горе, и по-специално с първото изложение на възраженията (от 26 юли 2000 г.).

213 Давността, която поради този факт е започнала да тече отново, считано от това първо изложение на възраженията, е била спряна на основание член 25, параграф 6 от Регламент № 1/2003 от 11 април 2002 г. (датата на подаване от жалбоподателя на жалбата по дело T-109/02 до Общия съд) до 3 септември 2009 г. (датата на Решение по дело PAK, точка 13 по-горе), а след това е започнала да тече отново до прекъсването ѝ чрез второто изложение на възраженията от 15 септември 2009 г. Следователно давностният срок е текъл между 26 юли 2000 г. и 15 септември 2009 г., но се приспада периодът на спиране с продължителност година и девет месеца.

214 След второто изложение на възраженията (15 септември 2009 г.) давностният срок е започнал да тече отново до приемане от Комисията на 23 юни 2010 г., тоест девет месеца по-късно, на обжалваното решение.

215 От тези обстоятелства е видно, че обжалваното решение е прието в рамките на петгодишния давностен срок, предвиден от член 25, параграф 1, буква б) от Регламент № 1/2003.

216 Що се отнася до десетгодишния срок, предвиден в член 25, параграф 5, второ изречение от същия регламент, той също е спазен, тъй като след приспадане на периода на спиране по време на съдебното производство (от 11 април 2002 г. до 3 септември 2009 г.) срокът между прекратяване на нарушението (септември 1995 г.) и обжалваното решение (юни 2010 г.) е седем години и четири месеца.

217 Предвид изложените по-горе съображения, от които е видно, че давността не е изтекла по отношение на жалбоподателя, настоящото правно основание следва да се отхвърли.

По петото правно основание, изведено от нарушение на Насоките, на принципите на индивидуализация на наказанията и на пропорционалност и на задължението за мотивиране

По първата част, изведена от отказа да се намали размерът на глобата поради фактическия и правен контекст на настоящото производство

218 Жалбоподателят поддържа, че следните три елемента, свързани, първо, с невъзможността му да упражни правото си на защита, второ, с факта, че Copigraph му е принадлежало само за кратко, защото той се е оттеглил от пазара, и трето, с факта, че Copigraph е „малък участник“, който е

обвинен единствено в пасивно и принудително участие в картела, трябвало да обосноват значително намаление на размера на глобата. Намаляването на размера на глобата било още по-наложително при сравняване на размера на глобата на жалбоподателя с този на глобата, наложена на AWA, лидер на пазара и ръководител в картела.

219 Комисията отговаря, че трите горепосочени елемента са или вече опровергани, или без значение, или вече взети предвид. Що се отнася до сравнението с AWA, което прави жалбоподателят, като се имат предвид критериите, които е съобразила Комисията, то било „опростенческо и заблуждаващо“.

220 Следва да се припомни в самото начало, че съгласно постоянната съдебна практика при определянето на размера на всяка глоба Комисията разполага с право на преценка (Решение на Общия съд от 6 април 1995 г. по дело Martinelli/Комисия, T-150/89, Recueil, стр. II-1165, точка 59 и Решение на Общия съд от 14 май 1998 г. по дело Mo och Domsjö/Комисия, T-352/94, Recueil, стр. II-1989, точка 268). Нейната преценка трябва обаче да бъде извършвана при спазване на правото на Съюза, което включва не само разпоредбите на Договора, но и общите принципи на правото (Решение на Общия съд от 9 юли 2009 г. по дело Peugeot и Peugeot Nederland/Комисия, T-450/05, Сборник, стр. II-2533, точка 273). Следва също така да се изтъкне, че тази преценка е подложена на контрол от Съда на Съюза, който трябва да осъществи контрола за законосъобразност, който му е възложен, и правомощието на пълна юрисдикция, което му е признато от член 31 от Регламент № 1/2003, на базата — извън евентуалните съображения за обществен ред — на правните основания, изтъквани от жалбоподателя, и на доказателствата, представени от него в подкрепа на тези правни основания (вж. в този смисъл Решение на Съда от 8 декември 2011 г. по дело Chalkor/Комисия, C-386/10 P, Сборник, стр. I-13085, точки 62—64 и Решение на Съда от 8 декември 2011 г. по дело KME Germany и др./Комисия, C-389/10 P, Сборник, стр. I-12789, точки 129—131).

221 В съответствие с постоянната съдебна практика тежестта на дадено нарушение се определя, като се вземат предвид много фактори като специфичните обстоятелства по конкретното дело, неговият контекст и възпиращото действие на глобите (Решение на Съда по дело Dansk Rørindustri и др./Комисия, точка 33 по-горе, точка 241 и Решение на Съда от 10 май 2007 г. по дело SGL Carbon/Комисия, C-328/05 P, Сборник, стр. I-3921, точка 43).

222 В случая от обжалваното решение е видно, че Комисията е определила размера на наложената на жалбоподателя глоба по общия метод, въведен от нея в Насоките, точка 1, първа алинея от които постановява, че „[о]сновната сума [на глобата] ще бъде определена в съответствие с тежестта и продължителността на нарушението, които са единственият критерий, посочен в член 15, параграф 2 от Регламент № 17“.

223 Що се отнася до довода, че размерът на глобата следва да бъде намален в зависимост от невъзможността на жалбоподателя за защита поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията, с оглед на направените констатации при изследване на четвъртото правно основание за отмяна, той следва да се отхвърли като неоснователен.

224 Що се отнася до довода, че размерът на глобата следва да бъде намален, като се отчете фактът, че Copigraph е принадлежало за кратко на жалбоподателя, защото той се е оттеглил от пазара, той следва също да се отхвърли, след като не се оспорва, че жалбоподателят е бил дружество майка на Copigraph през цялото времетраене на нарушението. Обстоятелството, че жалбоподателят е прехвърлил Copigraph и се е оттеглил от пазара след прекратяване на нарушението, не би могло да обоснове намаляване размера на глобата.

225 Що се отнася до довода, изведен от това, че Copigraph бил „малък участник“ на пазара, следва да се изтъкне, че това е било взето предвид от Комисията при изчисляване размера на глобата. Всъщност това обстоятелство е отразено в оборота на Copigraph, който е отчетен във връзка с тежестта на нарушението при определяне на основната сума на глобата (вж. съображения 434—437 от обжалваното решение).

226 Що се отнася до факта, че Copigraph било обвинено от Комисията само за пасивно и принудително участие в картела, следва да се изтъкне, че напротив, Комисията е приела, че Copigraph и жалбоподателят, както и всички останали членове на картела, са били активни членове (съображение 455 от обжалваното решение) и че ако става въпрос за принудително участие, засегнатите предприятия са били длъжни да уведомят Комисията за незаконосъобразното поведение и за заплахите на техните конкуренти, за да могат те да бъдат прекратени (съображение 456 от обжалваното решение).

227 Накрая, що се отнася до обстоятелството, че наложената на жалбоподателя глоба била сравнима в процентно отношение от реализирания на пазара оборот с наложената на ръководителя на картела AWA, достатъчно е да се изтъкне, че става въпрос за едно напълно случайно обстоятелство.

228 Всъщност както глобата, наложена на жалбоподателя (21,26 милиона евро, или 35,43 % от оборота на жалбоподателя на разглеждания пазар), така и глобата, наложена на AWA (141,75 милиона евро, или 37,26 % от оборота на AWA на разглеждания пазар), са само резултати от прилагането в съответствие с принципа на индивидуализация на наказанията в особения случай на всяко едно от тези две предприятия от Комисията на метода, установен с Насоките (вж. относно жалбоподателя съображения 414—479 от обжалваното решение, и по-специално съображения 436, 442, 443, 450—453, 461, 468, 473 и 479; вж. относно AWA съображения 369—461 от Решение 2004/337, и по-специално съображения 409, 412, 415—417, 424, 432, 433, 448, 452 и 461).

229 От изложените по-горе съображения следва, че настоящата част на петото правно основание следва да бъде отхвърлена.

По втората част, изведена от отказа да се намали размерът на глобата поради криза в сектора на самокопираща хартия

230 Жалбоподателят изтъква, че картел, създаден за извличане на максимална печалба в цветущ сектор, не трябвало да се третира със същата строгост като картел, създаден за да предотврати неизбежния упадък на сектора. Практиката на Комисията предоставяла примери в това отношение и тази необходимост се припомняла на национално и на международно равнище.

231 В случая се прави позоваване на упадъка на пазара и той се изтъква впрочем от Комисията, но тя отказала, без да се мотивира, да го вземе предвид, въпреки че същият продължавал.

232 Комисията отговаря, че е взела предвид икономическото състояние в сектора. Тя припомня, че сравнението с предходните решение е неотносимо. Освен това кризата действително засегнала сектора едва в края на нарушението, което, далеч без да представлява смекчаващо обстоятелство, подкрепяло извода, че картелът само изкуствено е продължил да поддържа положение, което било безвъзвратно влошено. Впрочем съгласно съдебната практика Комисията не била длъжна да приема за смекчаващо обстоятелство лошото финансово положение на даден сектор. Що се отнася до продължаващия след Решение 2004/337 упадък в сектора, той бил без значение.

233 Що се отнася до настоящата част от петото правно основание, следва да се отбележи, че жалбоподателят не би могъл да извежда аргументи от твърдяната криза в сектора на самокопиращата хартия, за да упреква Комисията, че не е приела наличието на смекчаващо обстоятелство при изчисляване на размера на глобата.

234 Всъщност, както изрично се изтъква от Комисията в съображение 460 от обжалваното решение и както произтича от постоянната съдебна практика, тази институция не е длъжна да приема за смекчаващо обстоятелство лошото финансово положение в разглеждания сектор и фактът, че по предходни случаи тя е взела предвид икономическото положение в сектора като смекчаващо

обстоятелство, не означава, че тя трябва непременно да продължи да спазва тази практика (Решение на Общия съд от 14 декември 2006 г. по дело Raiffeisen Zentralbank Österreich и др./Комисия, T-259/02-T-264/02 и T-271/02, Recueil, стр. II-5169, точка 510, Решение на Общия съд по дело Prym и Prym Consumer/Комисия, точка 45 по-горе, точка 208 и Решение на Общия съд от 19 май 2010 г. по дело Wieland-Werke и др./Комисия, T-11/05, непубликувано в Сборника, точка 227).

235 Както Комисията основателно отбелязва (съображение 460 от обжалваното решение), по общо правило картелите се създават в момент, когато даден сектор изпитва затруднения. Ако се приемат доводите на жалбоподателя, глобата трябвало редовно да бъде намалявана в почти всички случаи (вж. за подобни съображения, Решение по дело Raiffeisen Zentralbank Österreich и др./Комисия, точка 234 по-горе, точка 510, Решение по дело Prym и Prym Consumer/Комисия, точка 45 по-горе, точка 207 и Решение по дело Wieland-Werke и др./Комисия, точка 234 по-горе, точка 227).

236 От това следва, че настоящата част трябва да бъде отхвърлена.

По третата част, изведена от нарушение на задължението за мотивиране във връзка с параметрите при изчисляване на размера на глобата

237 Жалбоподателят изтъква, че нито едно от 65-те съображения от обжалваното решение, посветени на корективните мерки, не му позволявало да разбере в какво съотношение неговото лично участие в нарушението е било взето предвид при изчисляване на размера на глобата.

238 Комисията изтъква, че тази критика е без значение, тъй като нарушението, в което е обвинен жалбоподателят поради личното му участие, е същото, в което той е обвинен като отговарящ за действията на своето дъщерно дружество. Тъй като ставало въпрос за едно и също нарушение, в което е обвинено едно и също предприятие, не се налагало при изчисляване на размера на глобата да се прави отграничение между двете качества, в които се санкционира жалбоподателят.

239 Следва да се изтъкне, че настоящата част почива на предпоставката, която вече беше отхвърлена (вж. точки 173—176 по-горе), че жалбоподателят е обвинен в качеството му на пряк извършител в нарушение, отделно от нарушението, в което е обвинен като дружество майка на Copigraph.

240 Както обаче беше изтъкнато по-горе, нарушението, в което жалбоподателят е участвал в качеството на пряк извършител и в качеството на дружество майка на Copigraph, е едно и също. Най-много може да се приеме, че това нарушение се вменява в отговорност на жалбоподателя на тези две различни основания.

241 Следователно, когато става въпрос за едно и също нарушение, в което се обвинява едно и също предприятие, Комисията не следва при изчисляване на размера на глобата да прави разлика между двете качества, в които е обвинен жалбоподателят.

242 Следва да се добави, че в заключението си от 2 април 2009 г. по повод Решение по дело PAK, точка 13 по-горе (Сборник, стр. I-7191, точка 103) генералният адвокат Bot изтъква, че фактът, че жалбоподателят се счита за отговорен за нарушението в Решение 2004/337 и в качеството на пряк извършител, не се отразява върху размера на глобата, тъй като размерът се определя на базата на оборота на пазара за самокопираща хартия, който е бил изцяло реализиран от неговото дъщерно дружество Copigraph. Същото важи и за обжалваното решение.

243 От изложените съображения произтича, че при изчисляването на размера на глобата не е следвало да се прави разлика между качествата на жалбоподателя, които са основание той е да бъде признат за отговорен за нарушението.

244 Следователно настоящата част, изведена от неизпълнение на задължението за мотивиране, трябва да бъде отхвърлена.

245 Тъй като настоящото правно основание не е основателно в нито една от частите си, то трябва да бъде отхвърлено.

По шестото правно основание, изведено от нарушение на Известието относно сътрудничеството и на принципите на пропорционалност и равно третиране

246 Жалбоподателят счита, че намаляването на размера на допълнителната глоба с 5 %, направено с обжалваното решение, наред с намаляването на размера на глобата с 20 %, вече направено с Решение 2004/337, е твърде недостатъчно.

247 В отговора на второто изложение на възраженията жалбоподателят поискал намаление на допълнителната глоба на основание точка Г, параграф 2 от Известието относно сътрудничеството. Всъщност жалбоподателят решил, с оглед на невъзможността му да се защити по тази точка, да се откаже да оспорва участието на Copigraph в картела за целия приет от Комисията период на нарушението, тоест от януари 1992 г. до септември 1995 г. По този начин жалбоподателят признал участието на Copigraph в нарушението за допълнителен период от 25 месеца, докато Copigraph признало участието си за период само от 21 месеца. Жалбоподателят отбелязва обаче, че при неоспорване на фактите, отнасящи се за още по-дълъг период, Комисията му предоставила намаление на размера на глобата със 75 % по-ниско от размера на вече предоставеното намаление на глобата.

248 Освен това жалбоподателят критикува мотивите на Комисията за ограничаване на допълнителното намаление на 5 %, според които неоспорването не му попречило да наведе всякакви доводи относно некомпетентността на Комисията, което не е улеснило задачата на тази институция. Жалбоподателят поддържа, че той само се е ползвал по законен начин от правото си на защита и се е позовал на давността. Допуснатите спрямо него грешки на Комисията го лишили както от възможността да се защити, така и да сътрудничи извън неоспорването на фактите, въпреки че вече не можел да осъществи контакт със свидетелите и да получи достъп до архивите. Това положение представлявало неравно третиране на жалбоподателя в сравнение с останалите предприятия.

249 Комисията отговаря, че цифровите доводи на жалбоподателя нямат смисъл. Намалението било предоставено главно на основание на сътрудничество преди изпращане на изложението на възраженията. Намалението на основание на сътрудничество не било пропорционално на времетраенето на признатото или неоспорвано нарушение. Това, което се възнаграждавало чрез намаляване на глобата, било улесняването на работата на Комисията.

250 Неоспорването от страна на жалбоподателя било след второто изложение на възраженията, а отхвърлянето от Общия съд, в Решението по дело Bolloré, точка 10 по-горе, на правните основания на страните, изведени от времетраенето на нарушението, практически потвърждавало преценката на Комисията по този въпрос. Жалбоподателят следователно на практика вече нямал друг избор, освен да не оспорва времетраенето на нарушението. Освен това твърдението на жалбоподателя, че се отказал да оспорва нарушението, защото вече не бил в състояние да осигури защитата си, показвало, че целта на възприетото от него поведение след второто изложение на възраженията не била сътрудничеството с Комисията.

251 Нямало нищо шокиращо Комисията да вземе предвид факта, че жалбоподателят е навел многобройни доводи, които са затруднили задачата ѝ.

252 Накрая, жалбоподателят се ползвал от сътрудничеството преди изложението на възраженията на своето бивше дъщерно дружество, което било благоприятно за него от гледна точка на практиката на Комисията да не допуска бивше дружество майка да се ползва от сътрудничеството на свое бивше дъщерно дружество. Ако Общия съд прецени, че жалбоподателят не би следвало да се ползва от допълнителното намаление от 5 %, Комисията не би се възпротивила срещу увеличаването на глобата на жалбоподателя.

253 Следва да се припомни, че в съответствие със съдебната практика в основата на намаляването на размера на глобите при сътрудничество на предприятията, участващи в нарушения на конкурентното право на Съюза, е съображението, че такова сътрудничество улеснява задачата на Комисията (Решение на Общия съд по дело BPB de Eendracht/Комисия, точка 85 по-горе, точка 325, Решение на Общия съд от 14 май 1998 г. по дело Finnboard/Комисия, T-338/94, Recueil, стр. II-1617, точка 363 и Решение на Общия съд от 14 май 1998 г. по дело Mayr-Melnhof/Комисия, T-347/94, Recueil, стр. II-1751, точка 330).

254 Намаление на размера на глобата, основано на Известието относно сътрудничеството, можело да бъде оправдано само когато предоставената информация, и по-общо поведението на съответното предприятие, могат в това отношение да се разглеждат като показващи действително сътрудничество от негова страна. Както произтича от самото понятие за сътрудничество, изложено в текста на Известието относно сътрудничеството, и по-специално от въведението и от точка Г, параграф 1 от това известие, всъщност може да бъде предоставено намаление въз основа на споменатото известие единствено когато поведението на съответното предприятие свидетелства за такъв дух на сътрудничество (Решение по дело Dansk Rørindustri и др./Комисия, точка 33 по-горе, точки 395 и 396 и Решение по дело Degussa/Комисия, точка 78 по-горе, точка 383).

255 Следва да се припомни, че в случая намаляването на размера на глобата с 20 %, предоставено на основание точка Г, параграф 2, първо тире от Известието относно сътрудничеството, произтича от това, че преди първото изложение на възраженията Copigraph е изпратило на Комисията документи и информация за периода между септември 1993 г. и май 1995 г., което е допринесло да се потвърди наличието на нарушението за този период (вж. съображения 70, 446, 449 и 452 от Решение 2004/337 и съображения 463—466 от обжалваното решение).

256 Допълнителното намаление на размера на глобата с 5 %, направено в обжалваното решение, се основава на обстоятелството, че жалбоподателят е декларирал в отговора си на второто изложение на възраженията (точка 118 от него), че вече не оспорва фактите за периода от януари 1992 г. включително до началото на септември 1993 г. (съображение 471 от обжалваното решение).

257 Що се отнася до довода, че поради неоспорване от жалбоподателя на фактите, отнасящи се до период, по-дълъг (25 месеца според жалбоподателя) от неоспорвания от Copigraph период на нарушението (21 месеца според жалбоподателя), Комисията предоставила на жалбоподателя допълнително намаление на размера на глобата (5 %) със 75 % по-ниско от размера на вече предоставеното с Решение 2004/337 намаление на глобата, този довод следва да се отхвърли, при това независимо от факта, че неоспорването от страна на жалбоподателя се отнася само за период от 20 месеца, а не за 25 месеца.

258 Всъщност следва да се изтъкне, че намалението на размера на глобата на основание на Известието относно сътрудничеството не се изчислява пропорционално на времетраенето на признатото или неоспорвано нарушение, а в зависимост от установяването дали сътрудничеството е улеснило конкретно работата на Комисията. Затова неоспорване, което настъпва след като тази институция има вече всички доказателства, за да установи въпросните факти, не улеснява задачата на Комисията (вж. в този смисъл Решение по дело Erste Group Bank и др./Комисия, точка 148 по-горе, точки 288—290).

259 В това отношение следва да се подчертае, че първоначалното намаление на размера на глобата с 20 % е предоставено за сътрудничеството на Copigraph с Комисията, осъществено преди първото изложение на възраженията. Както се изтъква от Комисията, активното сътрудничество, както е в случая на Copigraph, изразяващо се в предоставяне на информация, надхвърляща обикновения отговор на исканията за информация, улеснява повече работата на тази институция, отколкото обикновеното неоспорване на фактите, настъпило след изложението на възраженията.

260 Освен това в случая неоспорването на фактите от жалбоподателя за периода от януари 1992 г. до септември 1993 г. е настъпило не само след първото изложение на възраженията, а дори след като Общият съд в Решение по дело Bolloré, точка 10 по-горе, е разгледал и отхвърлил всички правни основания, изтъквани от различните жалбоподатели и свързани с продължителността на нарушението (вж. точки 244—371 от това решение). В посоченото решение Общият съд е приел позицията на Комисията относно антиконкурентната цел на заседанията, в които различните предприятия, посочени в Решение 2004/337 — включително и Copigraph — са участвали. Така Решение по дело Bolloré, точка 10 по-горе, макар и отменено по отношение на жалбоподателя поради нарушение на правото му на защита, на практика потвърждава преценката на Комисията относно продължителността на нарушението. В Решение по дело PAK, точка 13 по-горе (вж. по-специално точки 77—81 и 97—99), Съдът отхвърля правните основания, свързани с продължителността на нарушението.

261 При тези условия Комисията правилно приема, че след като в отговора си на второто изложение на възраженията жалбоподателят не оспорва участието на Copigraph в нарушението през периода от януари 1992 г. до септември 1993 г., това не е улеснило реално задачата ѝ (съображение 472 от обжалваното решение).

262 Тъй като тази констатация сама по себе си може да обоснове, че не следва да се предоставя никакво допълнително намаление на размера на глобата на жалбоподателя, не би могло да се твърди, че размерът от 5 % допълнително намаление, предоставено все пак от Комисията поради мотивите, посочени в съображение 473 от обжалваното решение, е очевидно недостатъчно.

263 От изложените по-горе съображения следва, че настоящото правно основание следва да бъде отхвърлено, независимо от критиката на жалбоподателя срещу мотивите на Комисията, изложени в съображение 473 от обжалваното решение във връзка с предоставянето все пак на допълнително намаление от 5 % (вж. точка 248 по-горе).

264 Що се отнася до тази критика, все пак следва да се отбележи, че текстът на съображение 473 от обжалваното решение, съгласно който това, че жалбоподателят „не оспорва вече фактите, [не] му е попречило да наведе всички доводи, за да оспори компетентността Комисията, което без съмнение не е улеснило задачата на Комисията“ [неофициален превод], в никаква степен не е шокиращ, противно на твърдяното от жалбоподателя.

265 Комисията по същество само е констатирала, че неоспорването на фактите от жалбоподателя не произтича от действителното му желание да сътрудничи на Комисията и следователно да улесни задачата ѝ, като това неоспорване е било неразривно свързано с довода на жалбоподателя, че поради грешка на Комисията бил лишен от възможността да се защитава. При това положение неоспорването на фактите от жалбоподателя всъщност не разкрива действителен дух на сътрудничество, който се изисква, за да се получи намаление на размера на глобата (вж. съдебната практика, посочена в точка 254 по-горе).

266 Следователно Комисията не е формулирала никакъв упрек към жалбоподателя относно неговите правни основания за защита, нито му е отказала правото да изтъква аргументите, които той желае. Тя само е констатирала, че той следва да понесе последиците на своя избор на защита.

267 Що се отнася до довода, че жалбоподателят бил лишен поради грешка на Комисията от възможността не само да се защитава, но и да сътрудничи извън неоспорването на фактите, и че това водело до нарушение на равното му третиране с останалите предприятия, по отношение на които е образувано производството, той следва да се отхвърли. Всъщност вече бе констатирано при разглеждането на четвъртото правно основание, че Комисията в никаква степен не е отговорна за твърдяната невъзможност на жалбоподателя да се защити във второто административно производство. Освен това, както беше констатирано и в точка 154 по-горе, тази твърдяна невъзможност се изключва от факта, че в жалбата си по дело T-109/02 жалбоподателят е оспорил продължителността на нарушението.

268 От изложените по-горе съображения следва, че настоящото правно основание трябва да бъде отхвърлено.

269 Тъй като нито едно от изтъкнатите от жалбоподателя правни основания в подкрепа на исканията му както за отмяна, така и за изменение не е основателно, жалбата трябва да бъде отхвърлена изцяло.

По съдебните разноски

270 Съгласно член 87, параграф 2 от Процедурния правилник загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. Тъй като жалбоподателят е загубил делото, той следва да бъде осъден да заплати съдебните разноски в съответствие с искането на Комисията.

По изложените съображения

ОБЩИЯТ СЪД (втори състав)

реши:

1) Отхвърля жалбата.

2) Осъжда Bolloré да понесе направените от него съдебни разноски, както и тези на Европейската комисия.

Forwood Dehousse Schwarcz

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 27 юни 2012 година.

Подписи

Съдържание

Обстоятелства в основата на спора 1

Производство и искания на страните 4

От правна страна 5

По първото правно основание, изведено от нарушение на членове 6 и 7 от ЕКПЧ и на членове 41, 47 и 49 от Хартата 5

По първата част, изведена от нарушение на принципите на законоустановеност на нарушенията и на наказанията и на правна сигурност, за които се отнасят членове 6 и 7 от ЕКПЧ и членове 47 и 49 Хартата, и от принципа на индивидуализация на наказанията, признат от държавите — членки на Европейския съюз. 5

По втората част, изведена от твърдението, че условията при изслушване на жалбоподателя нарушават правото на справедлив процес, прогласено в член 6 от ЕКПЧ и в членове 41 и 47 от Хартата, както и изискването за безпристрастност 9

По третото правно основание, изведено от нарушение на принципа на равно третиране 12

По четвъртото правно основание, изведено от нарушение на разумния срок и от невъзможността за защита поради изтеклия период от време между края на нарушението и второто изложение на възраженията 14

По второто правно основание, изведено от нарушение на правилата за погасителната давност ... 27

По петото правно основание, изведено от нарушение на Насоките, на принципите на индивидуализация на наказанията и на пропорционалност и на задължението за мотивиране 30

По първата част, изведена от отказа да се намали размерът на глобата поради фактическия и правен контекст на настоящото производство 30

По втората част, изведена от отказа да се намали размерът на глобата поради криза в сектора на самокопираща хартия 32

По третата част, изведена от нарушение на задължението за мотивиране във връзка с параметрите при изчисляване на размера на глобата 33

По шестото правно основание, изведено от нарушение на Известието относно сътрудничеството и на принципите на пропорционалност и равно третиране 34

По съдебните разноски 37